

ಹಿಂದಿ (ತೃ.ಭಾ.)

6ನೇ ತರಗತಿ NOTES

2023-24 ಪರಿಷ್ಕೃತ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದಂತೆ

ಶಿಕ್ಷಕರ ಸೇವಾ ಸಮಿತಿ

ರಾಮನಗರ

- ಸದಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸೇವೆಯಲ್ಲ

ಈ ನೋಟ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಉತ್ತರಗಳು ಸರಿಯಿಲ್ಲದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು
ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸೋಣ. ಹಾಗೂ... ಮಕ್ಕಳ ಸ್ವಂತಿಕೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿರಲಿ

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕಾ

KSP4X3

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿಷಯ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
1.	ಸಂವತ್ಸರ ರಚನೆ	1
2.	ವರ್ಷಮಾನಾ	5
3.	ಪದ್ಯ, ಸಮಾಸ ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ	23
4.	ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ	34
5.	'ಓ' ಮತ್ತು 'ಓಂ' ಸಂಯೋಜನೆ	53
6.	ಸಂಯೋಜನೆ	57
7.	ಪದ್ಯ (ಒಂದು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ)	60
8.	ಓಂ, ಓಂ, ಓಂ, ಆದಿ	63
9.	ಪದ್ಯ, ಓಂ, ಪದ್ಯ, ಓಂ	66
10.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ	69
11.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ	71
12.	ಓಂ, ಓಂ, ಓಂ	73
13.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ	75
14.	ಓಂ, ಓಂ, ಓಂ, ಓಂ	77

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿಷಯ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
15.	ಓಂ, ಓಂ, ಓಂ	78
16.	ಓಂ, ಓಂ, ಓಂ	79
17.	ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ, ಪದ್ಯ	80
18.	ಪದ್ಯ (ಪದ್ಯ)	82
19.	ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ (ಪದ್ಯ)	85
20.	ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ (ಪದ್ಯ)	88
21.	ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ (ಪದ್ಯ)	92
22.	ಓಂ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ (ಪದ್ಯ)	96
23.	ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ (ಪದ್ಯ)	98
24.	ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ (ಪದ್ಯ)	101
25.	ಪದ್ಯ ಮತ್ತು ಪದ್ಯ (ಪದ್ಯ)	104

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

हिंदी बालरी

Third Language Hindi

तृतीय भाषा हिंदी

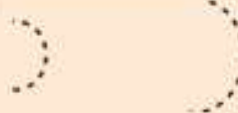

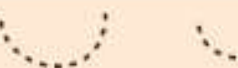
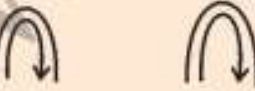
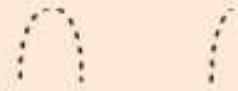
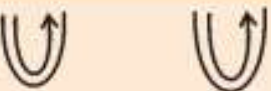

छठी कक्षा

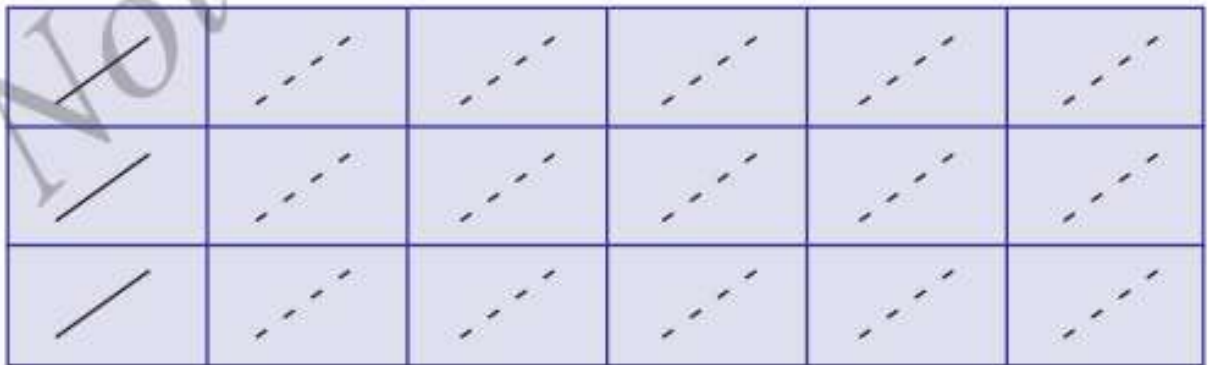
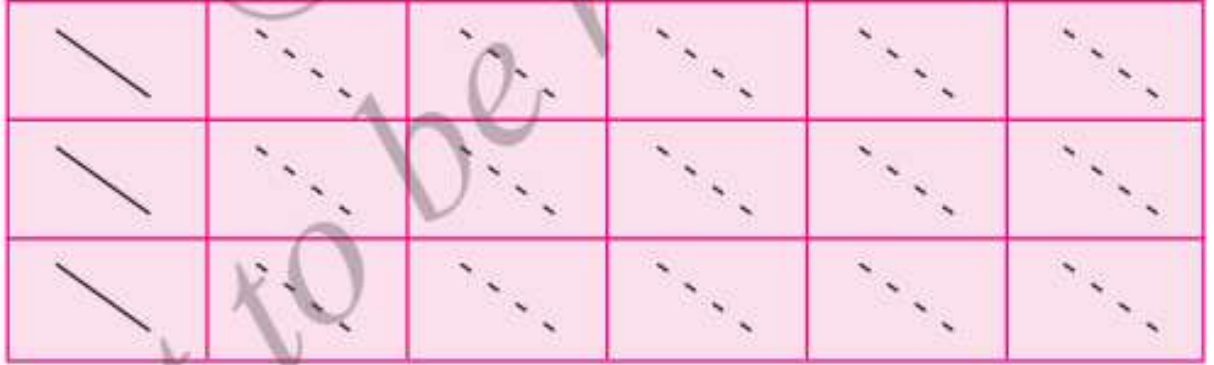
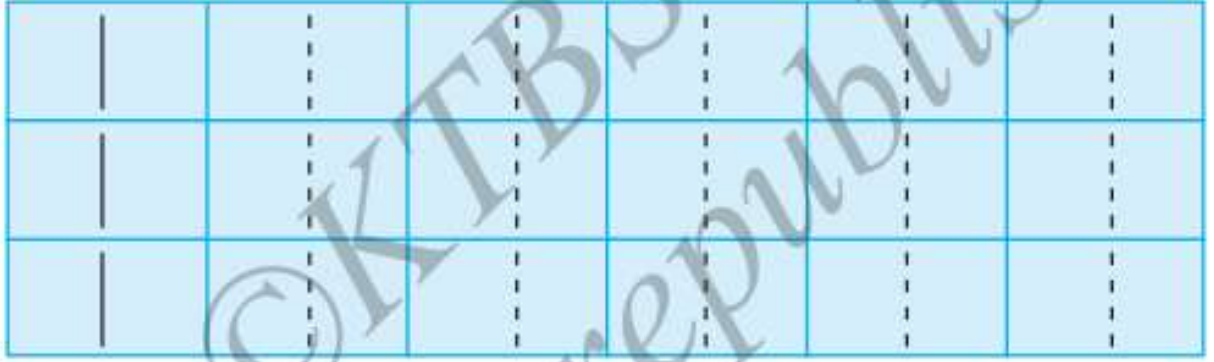
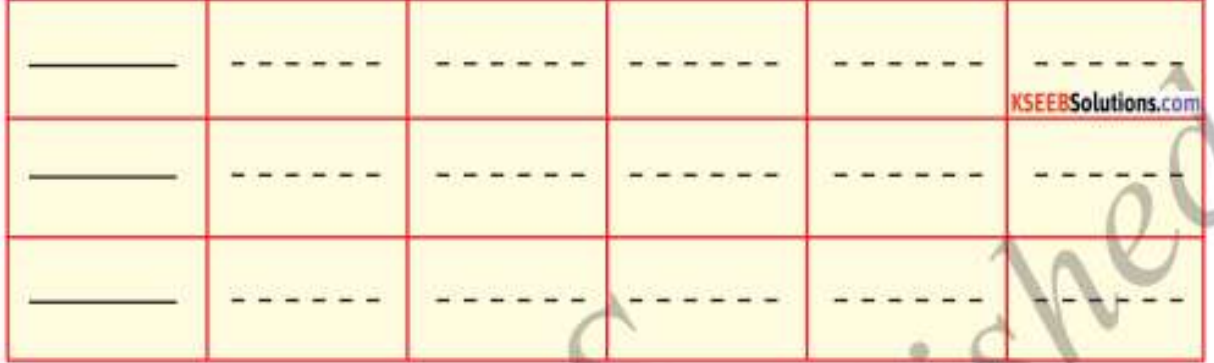
6th Standard

Karnataka Text Book Society (R.)
 100 Feet Ring Road,
 Banashankari 3rd Stage, Bengaluru - 85

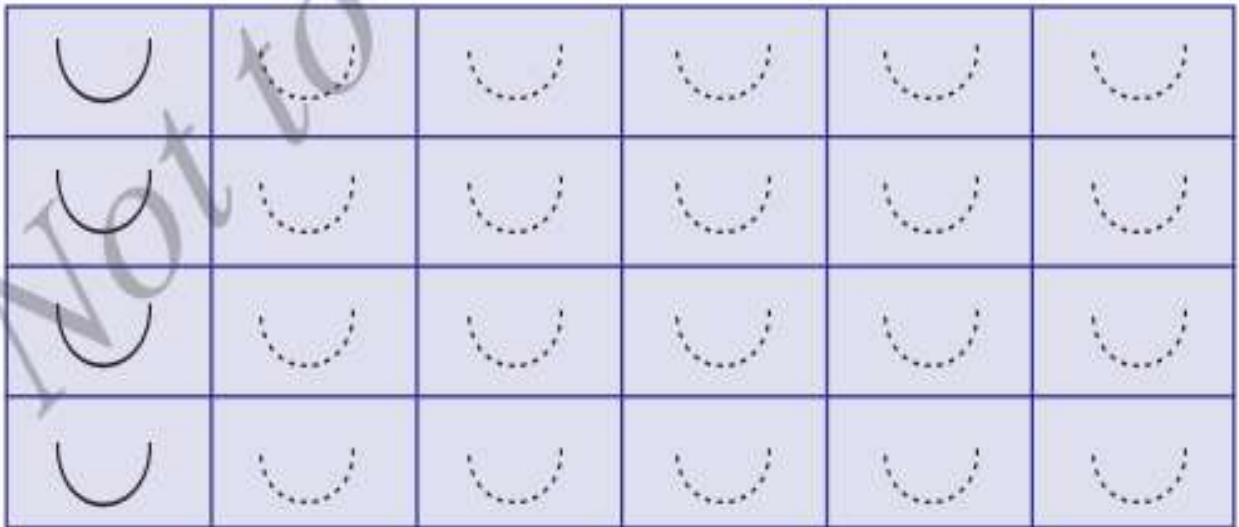
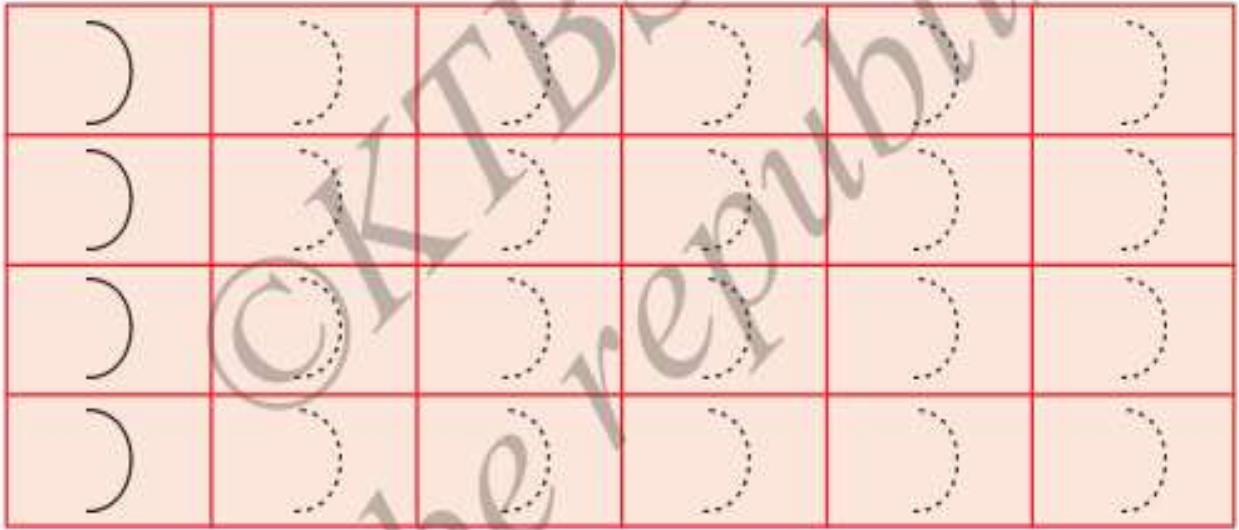
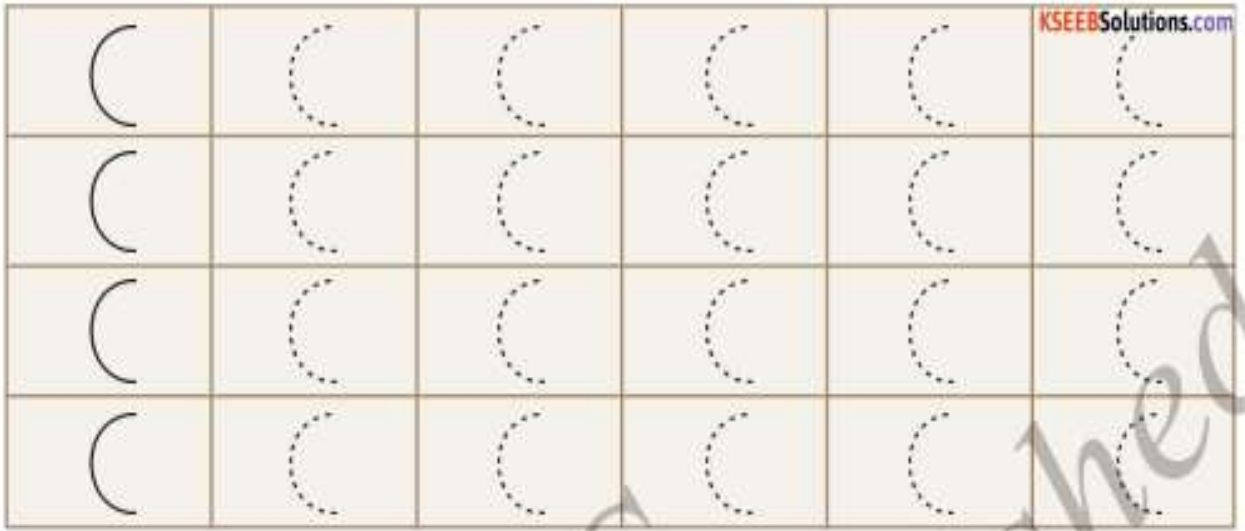
1. ಸಂರಚಕ ರೇಖಾಣಿ

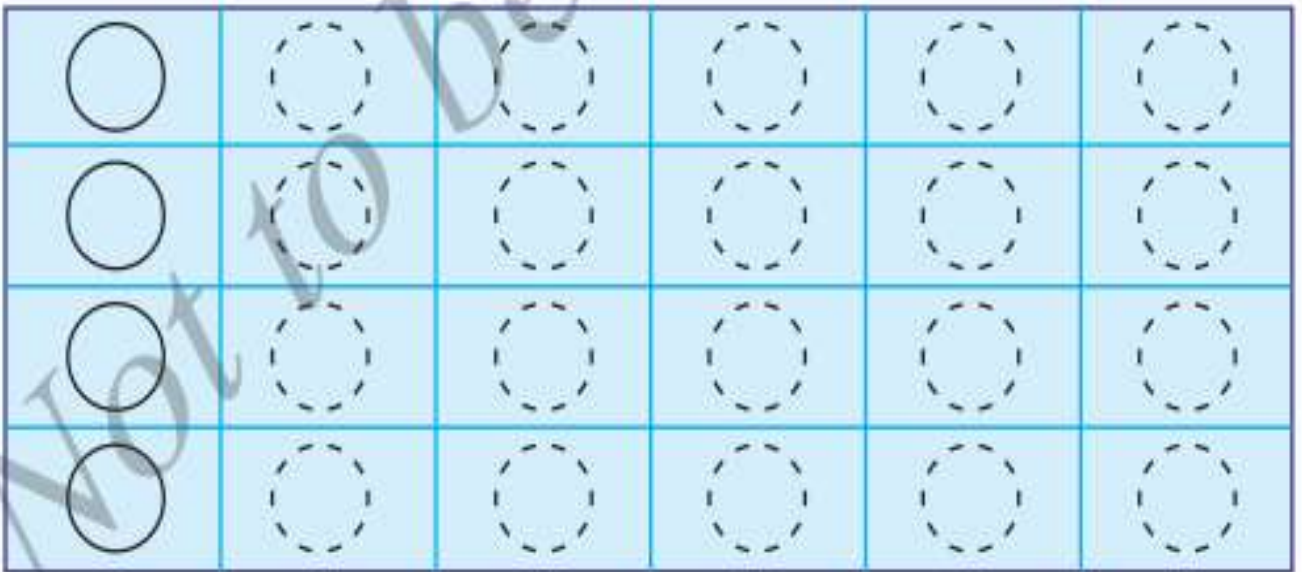
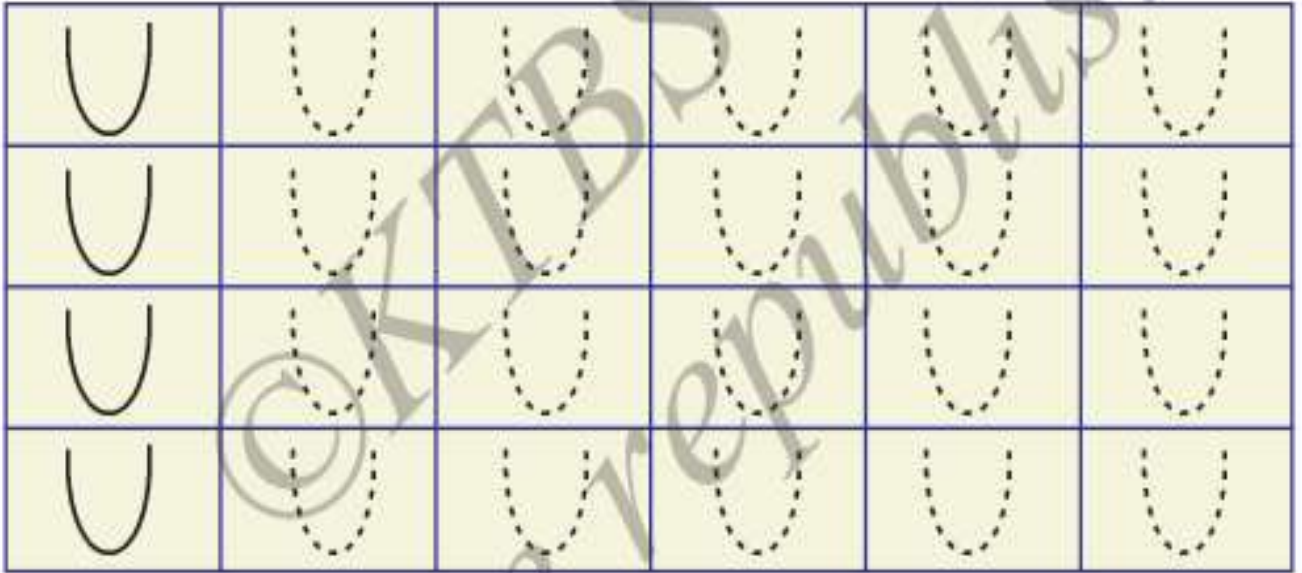
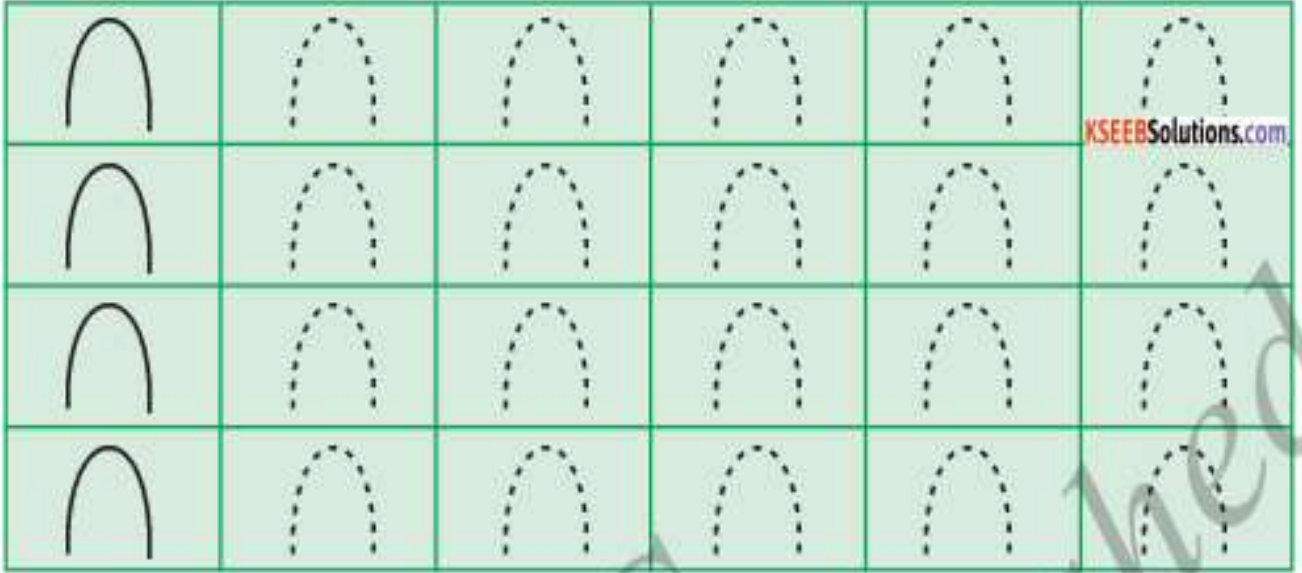
ದೇಖಿ	ಕಲಮ ಸೇ ಲಿಖಿ	ಫಿರ ಸೇ ಲಿಖಿ
		KSEEBsolutions.com
		
		
		
		
		
		
		
		

अभ्यास देखो और लिखो

2. वर्णमाला

स्वराक्षर:

अँ आ इ ई
 उ ऊ ऋ ए ऐ
 औ औँ अं अं:

व्यंजन:

क ख ग घ ङ
 च छ ज झ ञ
 ट ठ ड ढ ण ण
 त थ द ध न
 प फ ब भ म
 य र ल व
 श ष स ह
 क्ष त्र ज्ञ श्र

वर्णमाला – अभ्यास

स्वर पर गोले लगाओ:

जैसे - अ प च ट ए म अं
 उ न ल ओ ई स ड
 इ फ ष ऊ ऋ अः झ
 ऐ ज घ आ र औ

जैसे - अ प च ट ए म अं
 उ न ल ओ ई स ड
 इ फ ष ऊ ऋ अः झ
 ऐ ज घ आ र औ

खली जगह भरो:

ಕ		ಗ	ಘ	ಙ		
ಚ	ಛ		ಝ	ಞ		
	ಠ		ಢ		ಡ	ಢ
ತ		ದ		ನ		
ಪ		ಬ	ಭ			
	ರ	ಲ				
ಶ	ಷ		ಹ			
ಕ್ಷ			ಶ್ರ			

KSEEB Solutions.com

ಕ	ಖ	ಗ	ಘ	ಙ
ಚ	ಛ	ಜ	ಝ	ಞ
ಟ	ಠ	ಡ	ಢ	ಣ
ತ	ಥ	ದ	ಧ	ನ
ಪ	ಫ	ಬ	ಭ	ಮ
ಯ	ರ	ಲ	ವ	ಶ
ಷ	ಸ	ಹ	ಲ	ಕ್ಷ
ತ್ರ	ಞ	ಶ್ರ		

KSEEB Solutions.com

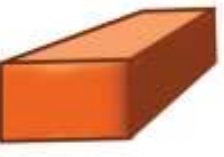

ರಂಗ ಭರೋ:

3. पढ़ो, समझो और लिखो

पढ़े, समझो और लोखो:

स्वर:

अ	 <p>अनार अमरूद</p>	 <p>अमरूद</p>	<p>KSEEB Solutions.com</p> <p>अ</p>
आ	 <p>आग</p>	 <p>आम</p>	<p>आ</p>
इ	 <p>इमली</p>	 <p>इंजन</p>	<p>इ</p>
ई	 <p>ईट</p>	 <p>ईख</p>	<p>ई</p>

<p>उ</p>	 <p>उल्लू</p>	 <p>उदय</p>	<p>KSEEB Solutions.com</p>
<p>ऊ</p>	 <p>ऊन</p>	 <p>ऊँट</p>	
<p>ऋ</p>	 <p>ऋषभ</p>	 <p>ऋषि</p>	
<p>ए</p>	 <p>एड़ी</p>	 <p>एकतारा</p>	

ऐ	 ऐरावत	 ऐनक	KSEEBsolutions.com ऐ
ओ	 ओँठ	 ओखली	ओ
औ	 औषध	 औरत	औ
अं	 अंगूर	 अंडा	अं

अः

ವ್ಯಂಜನ:

क	 कबूतर	 कलम	KSEEB Solutions.com क
ख	 खरगोश	 खरल	ख
ग	 गठरी	 गमला	ग
घ	 घड़ी	 घर	घ
ङ	-	-	ङ

च	 चम्मच	 चरखा	KSEEB Solutions.com च
छ	 छतरी	 छड़ी	छ
ज	 जंगल	 जहाज	ज
झ	 झूला	 झंडा	झ
ञ	-	-	ञ

ट	 टोकरी	 टमाटर	KSEEB Solutions.com ट
ठ	 ठठेरा	 ठप्पा	ठ
ड	 डिब्बा	 डमरू	ड
ढ	 ढक्कन	 ढाल	ढ
ण	-	-	ण

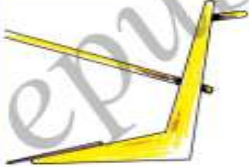

त	 तलवार	 तराजू	KSEEB Solutions.com त
थ	 थाली	 थैली	थ
द	 दरवाजा	 दीया	द
ध	 धनुष	 धन	ध
न	 नयन	 नल	न

प	 पतंग	 पपीता	KSEEB Solutions.com प
फ	 फूल	 फल	फ
ब	 बत्तख	 बकरी	ब
भ	 भालू	 भवन	भ
म	 मछली	 मटर	म

य	 यति	 यज्ञ	KSEEB Solutions.com य
र	 राखी	 रथ	र
ल	 लड़का	 लड्डू	ल
व	 वीणा	 वट	व
श	 शहनाई	 शलगम	श

ष	 षट्कोण	 षट्दल	KSEEB Solutions.com ष
स	 सपेरा	 सड़क	स
ह	 हथौड़ा	 हल	ह
क्ष	 क्षत्रिय	 क्षितिज	क्ष
त्र	 त्रिशूल	 त्रिकोण	त्र
ज्ञ	 विज्ञान	 ज्ञानेश्वर	KSEEB Solutions.com ज्ञ
श्र	 श्रवणकुमार	 श्रमिक	श्र

4. स्वर और उनकी मात्राएँ

मात्रा युक्त कुछ शब्द:

आ - ि

	
क + ि = कान	न + ि = नाव
	
ग + ि = गाजर	न + ि = नाक

काम घास चार सात बाल

गाय आम छाल चाय जाल

मानव बादल चावल चादर पालक

कागज काजल बालक जानवर पाठशाला

इ - ि

	
क + ि = किताब	क + ि = किसान
	
ग + ि = गिटार	ह + ि = हिरन

दिन

चित्र

शिला

मित्र

दिल

तिल

निधि

सिर

पिता

किला

सितार

विमान

विज्ञान

गिलास

टिकट

लिफाफा

पिलाना

खिलाना

चिमटा

जिगर

ई - ी

	
च + ी = चील	ख + ी = खीरा
	
ब + ी = बीन	स + ी = सीढ़ी

पीला नीला कीड़ा गीत बीस

सीटी दीदी गीली जीजी लीची

गीदड़ दीवार बीमार तीतर दीपक

जीवन पीपल कीचड़ छीलना ठीकरा

उ - ॊ

	
ग + ॊ = गुलाब	प + ॊ = पुलिस
	
ग + ॊ = गुड़िया	क + ॊ = कुरता

मुनि   पुल   सुधा   सुन   चुन

खुल   खुशी   पुत्र   चुप   बून

कुटिया   कुशल   सुनार   तुलसी   तुराई

तुरंग   कुमार   लुहार   दुकान   तुषार

ऊ - २

	
द + २ = दूध	च + २ = चूहा
	
म + २ = मूली	च + २ = चूड़ी

झूला

दूध

जूता

धूल

पूजा

धूप

चूना

भूख

सूरज

नूतन

सूरत

तूणीर

खूबसूरत

धूमधाम

दूधवाला

सूझबूझ

ऋ - e

	
व + e = वृक्ष	न + e = नृप
	
म + e = मृग	ग + e = गृह

तृण

पृष्ठ

घृणा

वृथा

मृदु

कृष्ण

दृग

नृप

कृषक

अमृत

पृथक

हृदय

कृपाण

कृपण

मृणाल

सृजन

ऐ - २

	
त + २ = तैराक	प + २ = पैसा
	
प + २ = पैर	थ + २ = थैला

गैया

बैल

वैर

भैया

मैना

सैर

बैठ

चैन

मैदान

बैसाखी

पैदल

बैठक

कैलाश

मैसूरु

वैशाली

बैलगाड़ी

ओ - ऐ

	
म = ऐ = मोर	त + ऐ = ताता
	
ग + ऐ = गोभी	म + ऐ = मोती

लोग

छोटा

लोभी

रोटी

गोल

रोक

सोच

धोती

भोजन

बोतल

टोकरी

पोटली

ओखली

ओढ़नी

ढोलक

मोरनी

औ - ॐ

	
प + ॐ = पौधा	ल + ॐ = लौकी
	
अ + ॐ = औज़ार	फ + ॐ = फौवारा

नौ

सौ

सौदा

मौसी

नौका

कौन

कौआ

चौथा

औलाद

औरत

मौसम

औषध

गौतम

दौलत

तौलिया

चौकीदार

ಅನುಸ್ವಾರ

ಅಂ - ಂ

	
घ + ं = घंटा	ड + ं = डंटा
	
श + ं = शंख	प + ं = पंख

ಹಂಸ

ಙ್ಗಡಾ

ಖಂಭಾ

ಚಂದಾ

ಅಂಡಾ

ಸಂತ

ಸಂಗ

ಠಂಡ

ಅಂಗೂರ

ಅಂದರ

ಬಂದರ

ಸುಂದರ

ಅಂತರ

ಮಂದಿರ

ಚಂಪಕ

ಮಂಜನ

ವಿಸರ್ಗ

ಚಂದ್ರಬಿಂದು - ◌̣

	
अ + ◌̣ = अंगूठी	दा + ◌̣ = दाँत
	
पा + ◌̣ = पाँच	सा + ◌̣ = साँप

आँधी

बूँद

सूँड़

टाँग

बाँट

चाँद

आँख

पूँछ

आँबला

उँगली

आँचल

बाँसुरी

आँगन

कँटीली

ढूँढ़ना

तितलियाँ

	
<p>प्रा + त + ः = प्रातः</p>	<p>छ + ः = छः</p>

अतः

नमः

पुनः

प्रायः

अंततः

शनैः

क्रमशः

मूलतः

संभवतः

दुःख

निःशुल्क

निःस्वार्थ

बारहखड़ी

बारहखड़ी का अभ्यास करो:

ಕ	ಕಾ	ಕಿ	ಕೀ	ಕು	ಕೂ	ಕೃ	ಕೇ	ಕೈ	ಕೊ	ಕೌ	ಕಂ	ಕಃ
ಗ												
ಜ												
ತ												
ನ												
ಪ												
ಬ												
ಲ												
ಸ												
ಹ												
ದ												

उदा - क + ा + ग + ज = कागज
 ब + ा + ल + क = _____
 व + ि + मा + न = _____
 द + ि + प + क = _____
 त + उ + ल + सी = _____
 स + े + र + ज = _____
 क + े + ष + क = _____
 न + े + व + ला = _____
 म + े + दा + न = _____
 भ + ो + ज + न = _____
 ग + ै + त + म = _____
 अ + ु + गू + र = _____
 उ + ु + ग + ली = _____
 प + ु + न + : = _____

ಕ ಕಾ ಕಿ ಕಿ ಕು ಕೂ ಕೃ ಕೇ ಕೈ ಕೊ ಕೌ ಕಂ ಕಃ ।
 ಗ ಗಾ ಗಿ ಗಿ ಗು ಗೂ ಗೃ ಗೇ ಗೈ ಗೊ ಗೌ ಗಂ ಗಃ ।
 ಜ ಜಾ ಜಿ ಜಿ ಜು ಜೂ ಜೃ ಜೇ ಜೈ ಜೊ ಜೌ ಜಂ ಜಃ ।
 ತ ತಾ ತಿ ತಿ ತು ತೂ ತೃ ತೇ ತೈ ತೊ ತೌ ತಂ ತಃ ।
 ನ ನಾ ನಿ ನಿ ನು ನೂ ನೃ ನೇ ನೈ ನೊ ನೌ ನಂ ನಃ ।
 ಪ ಪಾ ಪಿ ಪಿ ಪು ಪೂ ಪೃ ಪೇ ಪೈ ಪೊ ಪೌ ಪಂ ಪಃ ।
 ಬ ಬಾ ಬಿ ಬಿ ಬು ಬೂ ಬೃ ಬೇ ಬೈ ಬೊ ಬೌ ಬಂ ಬಃ ।
 ಲ ಲಾ ಲಿ ಲಿ ಲು ಲೂ ಲೃ ಲೇ ಲೈ ಲೊ ಲೌ ಲಂ ಲಃ ।
 ಸ ಸಾ ಸಿ ಸಿ ಸು ಸೂ ಸೃ ಸೇ ಸೈ ಸೊ ಸೌ ಸಂ ಸಃ ।
 ಹ ಹಾ ಹಿ ಹಿ ಹು ಹೂ ಹೃ ಹೇ ಹೈ ಹೊ ಹೌ ಹಂ ಹಃ ।
 ದ ದಾ ದಿ ದಿ ದು ದೂ ದೃ ದೇ ದೈ ದೊ ದೌ ದಂ ದಃ ।

अभ्यास

1. शाब्द बनाओ:

उदाहरण :- क + ा + ग + ज = कागज

KSEEBsolutions.com

1. ब + ा + ल + क = बालक

2. व + ि + मा + न = विमान

3. द + ी + प + क = दीपक

4. त + ु + ल + सी = तुलसी

5. स + ू + र + ज = सूरज

6. क + ृ + ष + क = कृषक

7. न + े + व + ला = नेवला

8. म + ै + दा + न = मैदान

9. भ + ो + ज + न = भोजन

10. ग + ौ + त + म = गौतम

11. अ + ं + गू + र = अंगूर

12. उ + ँ + ग + ली = उँगली

13. प + ु + न + : = पुनः

5. 'र' की मात्राँ : रेफ ( ) पदेन

सू + र + य = सूर्य

स + र + प = सर्प

कर्म	मर्म	कार्य	मार्ग	व्यर्थ	तर्क
खर्च	दर्शन	आदर्श	धार्मिक	दर्पण	अर्जुन
गर्व	पर्ण	पर्वत	धैर्य	सर्ग	वर्तनी

व्यर्थ में खर्च मत करो।

मार्ग पर कचरा मत फेंको।

सर्प पेड़ पर चढ़ गया।

आदर्श और दर्शन दोनों भाई हैं।

‘र’ की मात्राएँ (i) रेफं (ँ)

1. कर्म = क + ँ + म KSEEB Solutions.com
2. मर्म = म + ँ + म
3. कार्य = का + ँ + य
4. मार्ग = मा + ँ + ग
5. वर्थ = व्य + ँ + थ
6. तर्क = त + ँ + क
7. खर्च = ख + ँ + च
8. दर्शन = द + ँ + श + न
9. आदर्श = आ + ँ + द + श
10. धार्मिक = धा + ँ + मि + क
11. दर्पण = द + ँ + प + ण
12. अर्जुन = अ + ँ + जु + न
13. गर्व = ग + ँ + व
14. पर्ण = प + ँ + ण
15. पर्वत = प + ँ + व + त

व्यर्थ में खर्च मत करो ।

* ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ (ಹಣ) ಖರ್ಚು ಮಾಡಬಾರದು.

* *We should not waste the money.*

मार्ग पर कचरा मत फेंको ।

* ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಸ ಹಾಕಬಾರದು.

* *We should not put the garbage on the road.*

सर्प पेड़ पर चढ़ गया ।

* ಹಾವು ಮರದ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಿತ್ತು.

* *Snake had climbed the tree.*

आदर्श और दर्शन दोनों भाई हैं ।

* ಆದರ್ಶ ಮತ್ತು ದರ್ಶನ್ ಇಬ್ಬರೂ ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು.

* *Adarsh and Darshan both are brothers.*

ಸ + ಮ್ + ರಾ + ಟ = ಸಮ್ರಾಟ್

ವ + ಜ್ + ರ = ವಜ್ರ

ಕ್ರಮ   ಭ್ರಮ   ಪ್ರೇಮ   ಚಕ್ರ   ಉಮ್ರ   ಸಬ್ರ

ಪ್ರಥಮ   ಪ್ರಸಾರ   ಪ್ರಸಾದ   ಪ್ರಕಟ   ಪ್ರಕಾಶ   ಪ್ರಯೋಗ

ಪ್ರಣಾಮ   ಪ್ರಕಾರ   ಪ್ರಭಾವ   ಪ್ರವೀಣ   ಪ್ರಮೋದ

ಬಡೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಣಾಮ ಮಾಡಿ.

ಮಿತ್ರರೊಡನೆ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಮಾತನಾಡಿ.

ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕ್ರಮದಿಂದ ಮಾಡಿ.

ವಜ್ರವು ಬಹಳ ಮೌಲ್ಯವುಳ್ಳದ್ದು.

बड़ों को प्रणाम करो ।

- * ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸು.
- * *Respect elders.*

मित्रों के साथ प्रेम से बात करो ।

- * ಸ್ನೇಹಿತರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತಾಡು.
- * *Speak lovely with your friends.*

कक्षा में क्रम से बैठो ।

- * ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊ.
- * *Sit correctly in the classroom.*

ट + र + क = ट्रक

इ + र + म = ड्रम

ट्रेन   ड्राइवर   मेट्रो   ड्रामा   उष्ट्र   राष्ट्र   दंष्ट्र

मैं ट्रेन से मैसूर जाता हूँ।

राघव ड्रम बजाता है।

ट्रक में सामान भरा हुआ है।

राष्ट्र की सेवा करो।

सुकन्या ने आज ड्रामा देखा।

* ರ ಕ್ಕಿ ಮಾತ್ರಾಣ್ 3. ಪದೇನ ( )

1. ಟ್ + ರ + ಕ = ಟ್ಕ
  2. ಙ್ + ರ + ಮ = ಙ್ಮ
  3. ಟ್ + ರೇ + ನ = ಟ್ನ
  4. ಙ್ + ರಾ + ಇ + ವ + ರ = ಙ್ವಾರ
  5. ಮೆಟ್ರೊ + ಮೆ + ಟ್ + ರೊ
  6. ಙ್ + ರಾ + ಮಾ = ಙ್ಮಾ
  7. ಉ + ಷ + ಟ್ = ಉಷ್
  8. ರಾ + ಷ + ಟ್ + ರ = ರಾಷ್
  9. ದಂ + ಷ + ಟ್ = ದಂಷ್
- ಪ್ರರ್ಥನಾ = ಪ್ + ರಾ + ಥ + ಿ + ನಾ
- ರಾಷ್ = ರಾ + ಷ + ಟ್ + ರ
- ಶುಕ್ರವಾರ = ಶು + ಕ್ + ರ + ವಾ + ರ
- ಕರ್ಮ + ಕ + ಿ + ಮ

मैं ट्रेन से मैसूर जाता हूँ ।

- * ನಾನು ರೈಲಿನಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.
- * *I will go to Mysore by train.*

राघव ड्रम बजाता है ।

- * ರಾಘವ ಡ್ರಮ್ ಬಾರಿಸುತ್ತಾನೆ.
- * *Raghav will play drum.*

ट्रक में सामान भरा हुआ है ।

- * ಟ್ರಕ್ (ಲಾರಿ)ನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನು ತುಂಬಿದೆ.
- * *Things are filled in the truck or
Things are loaded in the truck.*

राष्ट्र की सेवा करो ।

- * ದೇಶ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು.
- * *We should serve our country.*

सुकन्या ने आज ड्रामा देखा ।

- * ಸುಕನ್ಯಾ ಈ ದಿನ ನಾಟಕವನ್ನು ನೋಡಿದಳು.
- * *Sukanya saw a drama today.*

अभ्यास :

1. पढ़े और लिखो :

प्रर्थना = प् + रा + थ + ण + ना

राष्ट्र = रा + ष + ट् + र

शुक्रवार = शु + क् + र + वा + र

कर्म + क + ण + म

2. रेफ लगाकर शब्द पूरा करो :

सूय = सूर्य, काय = कार्य

सप = सर्प, अजुन = अर्जुन :

3. पदेन लगाकर शब्द पूरा करो :

पेम = प्रेम, कम = क्रम

पथम = प्रथम पसाद = प्रसाद,

टक = ट्रक, टेन = ट्रेन,

मेटो = मेट्रो, डाइवर = ड्राइवर

6. ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರ

ಕ್ + ಷ = ಕ್ಷ - ರಕ್ಷಕ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ಕಕ್ಷಾ

ತ್ + ರ = ತ್ರ - ಪತ್ರ, ತ್ರಿಶೂಲ, ನೇತ್ರ

KSEEB Solutions.com

ಜ್ + ಜ್ಞ = ಜ್ಞ - ಯಜ್ಞ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನ

ಶ್ + ರ = ಶ್ರ - ಶ್ರವಣಕುಮಾರ, ಶ್ರಮಿಕ, ಪರಿಶ್ರಮ

ಅಲಗ - ಅಲಯ ವ್ಯಂಜನಾಕ್ಷರ ಮಿಲಕರ ಬನತೆ ಹೈ | ಜೈಸೆ -

ಕ್ಷ, ತ್ರ, ಜ್ಞ, ಶ್ರ

ಕ್ + ಷ = ಕ್ಷ - ರಕ್ಷಕ, ಕಕ್ಷಾ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ

ತ್ + ರ = ತ್ರ - ಪತ್ರ, ತ್ರಿಶೂಲ, ನೇತ್ರ

ಜ್ + ಜ್ಞ = ಜ್ಞ - ಯಜ್ಞ, ವಿಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನ

ಶ್ + ರ = ಶ್ರ - ಶ್ರವಣಕುಮಾರ, ಶ್ರಮಿಕ, ಪರಿಶ್ರಮ

पढ़े और समझो :

क् + क = क्क मक्का

KSEEB Solutions.com

क् + त = क्त भक्त

ख् + त = ख्त सख्त

ग् + व = ग्व ग्वाला

च् + च = च्च सच्चा

ज् + य = ज्य ज्यादा

त् + थ = त्थ पत्थर

त् + य = त्य सत्य

त् + त = त्त पत्ता

थ् + व = थ्व पृथ्वी

श् + म = श्म चश्मा

न् + न = न्न अन्न

व् + द = व्द शब्द

भ् + य = भ्य सभ्य

ल् + ल = ल्ल बिल्ली

स् + स = स्स रस्सी

ष् + प = षप	पुष्प
ट्ट + ट = ट्ट	लट्टू
ट्ट + ठ = ट्ट	लट्टा
ड्ड + ड = ड्ड	लड्डू
द + य = दय	विद्या
द + व = द्व	द्वार
द + ध = दध	युद्ध
ह + न = हन	चिहन
ड + र = ड्र	ड्रम
ट्ट + र = ट्ट	ट्टक
ह + र = ह्र	ह्रास
श + र = श्र	श्रीमान

KSEEBsolutions.com

क् + क = कक	मक्का
क् + त = क्त	भक्त
ख् + त = ख्त	सख्त
ग् + व = ग्व	ग्वाला
च् + च = च्व	सच्चा
ज् + य = ज्य	ज्यादा
त् + थ = त्थ	पत्थर
त् + य = त्य	सत्य
त् + त = त्त	पत्ता
थ् + व = थ्व	पृथ्वी
श् + म = श्म	चश्मा
न् + न = न्न	अन्न

स् + स = स्स	रस्सी
व् + द = व्द	शब्द
भ् + य = भ्य	सभ्य
ल् + ल = ल्ल	बिल्ली
स् + स = स्स	रस्सी
ष + प = षप	पुष्प
ट्ट + ट = ट्ट	लट्टू
ट्ट + ठ = ट्ट	लट्टा
ड्ड + ड = ड्ड	लड्डू
द + य = दय	विद्या
द + व = द्व	द्वार
द + ध = दध	युद्ध

ह + न = हन	चिहन
ड + र = ड्र	ड्रम
ट्ट + र = ट्ट	ट्टक
ह + र = ह्र	ह्रास
श + र = श्र	श्रीमान

KSEEBsolutions.com

7. गिनती

1	१	एक	11	११	ग्यारह
2	२	दो	12	१२	बारह
3	३	तीन	13	१३	तेरह
4	४	चार	14	१४	चौदह
5	५	पाँच	15	१५	पन्द्रह
6	६	छः	16	१६	सोलह
7	७	सात	17	१७	सत्रह
8	८	आठ	18	१८	अठारह
9	९	नौ	19	१९	उन्नीस
10	१०	दस	20	२०	बीस

೧	ಒಂದು	1	One	1	एक
೨	ಎರಡು	2	Two	2	दो
೩	ಮೂರು	3	Three	3	तीन
೪	ನಾಲ್ಕು	4	Four	4	चार
೫	ಐದು	5	Five	5	पाँच
೬	ಆರು	6	Six	6	छः
೭	ಏಳು	7	Seven	7	सात
೮	ಎಂಟು	8	Eight	8	आठ
೯	ಒಂಬತ್ತು	9	Nine	9	नौ
೧೦	ಹತ್ತು	10	Ten	10	दस
೧೧	ಹನ್ನೊಂದು	11	Eleven	11	ग्यारह
೧೨	ಹನ್ನೆರಡು	12	Twelve	12	बारह
೧೩	ಹದಿಮೂರು	13	Thirteen	13	तेरह
೧೪	ಹದಿನಾಲ್ಕು	14	Fourteen	14	चौदह
೧೫	ಹದಿನೈದು	15	Fifteen	15	पन्द्रह
೧೬	ಹದಿನಾರು	16	Sixteen	16	सोलह
೧೭	ಹದಿನೇಳು	17	Seventeen	17	सत्रह
೧೮	ಹದಿನೆಂಟು	18	Eighteen	18	अठारह
೧೯	ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು	19	Nineteen	19	उन्नीस
೨೦	ಇಪ್ಪತ್ತು	20	twenty	20	बीस

अभ्यास

1. अंको में लिखो :

एक	1	१
सात	.....	.....
ग्यारह	.....	.....
एक	1	१
सात	<input type="text" value="7"/>	<input type="text" value="७"/>
ग्यारह	<input type="text" value="11"/>	<input type="text" value="११"/>

2. राब्दों में लिखो :

3	३	तीन
5	५	.....
13	१३	.....
3	३	तीन
5	५	<u>पाँच</u>
13	१३	<u>तेरह</u>

3. पढ़े और लिखो :

9	.....	नौ
14	.....	.....
17	.....	.....
15	.....	.....
19	.....	.....

9	९	नौ
14	१४	चौदह
17	१७	सत्रह
15	१५	पन्द्रह
19	१९	उन्नीस

KSEEB Solutions.com

4. अंक और शब्द भरो :

ಅಂಗ್ರೇಜಿ ಅಂಕ	ಹಿಂದಿ ಅಂಕ	ಶಬ್ದೋ ಮೆ	ಅಂಗ್ರೇಜಿ ಅಂಕ	ಹಿಂದಿ ಅಂಕ	ಶಬ್ದೋ ಮೆ
1			4		KSEEB Solutions.com
	10				ಸೋಲಹ
17			11		
	14				ಬೀಸ
7					ಛ:
		ತೀನ		18	
	12		14		
19				8	
		ದಸ		20	
	9				ತೆರಹ
	4		2		

ಅಂಗ್ರೇಜಿ ಅಂಕ	ಹಿಂದಿ ಅಂಕ	ಶಬ್ದಾಂ ಮೆ
1	१	ಏಕ
10	१०	ದಸ
17	१७	ಸತ್ರಹ
25	२५	ಪಂದ್ರಹ
7	७	ಸಾತ
3	३	ತೀನ
12	१२	ಬಾರಹ
19	१९	ಊತ್ರೀಸ
10	१०	ದಸ
9	९	ನೌ
5	५	ಪಾಂಚ

ಅಂಗ್ರೇಜಿ ಅಂಕ	ಹಿಂದಿ ಅಂಕ	ಶಬ್ದಾಂ ಮೆ
4	४	ಚಾರ
16	१६	ಸೌಲಹ
11	११	ಗ್ಯಾರಹ
20	२०	ಬೀಸ
6	६	ಛ:
18	१८	ಅಠಾರಹ
14	१४	ಚೌದಹ
8	८	ಆಠ
20	२०	ಬೀಸ
13	१३	ತೇರಹ
2	२	ದೌ

8. मैं, हम, तू, तुम, आप

मैं गोपाल हूँ।
मैं छात्र हूँ।
मैं स्कूल जाता हूँ।

मैं सरला हूँ।
मैं छात्रा हूँ।
मैं लिखती हूँ।

KSEEB Solutions.com

हम लड़के हैं।
हम मित्र हैं।
हम पाठ पढ़ते हैं।

हम लड़कियाँ हैं।
हम खेलती हैं।
हम साथ रहती हैं।

तू मोहन है।
तू दूध पीता है।
तू बलवान है।

KSEEB Solutions.com

ತುಮ ಕಿಸಾನ ಹೊ ।
ತುಮ ಹಲ ಚಲಾತೆ ಹೊ ।
ತುಮ ಅನ್ನದಾತಾ ಹೊ ।

ಆಪ ಅಧ್ಯಾಪಕ ಹೆನ್ ।
ಆಪ ಕವಿತಾ ಸುನಾತೆ ಹೆನ್ ।
ಆಪ ಲಿಖನಾ ಸಿಖಾತೆ ಹೆನ್ ।

ಮೆನ್ ಗೋಪಾಲ ಹುನ್ ।

* ನಾನು ಗೋಪಾಲ * I am Gopal.

ಮೆನ್ ಛಾತ್ರ ಹುನ್ ।

KSEEB Solutions.com

* ನಾನು ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ * I am a student.

ಮೆನ್ ಸ್ಕೂಲ ಜಾತಾ ಹುನ್ ।

* ನಾನು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ.

* I will go to School.

ಮೆನ್ ಸರಲಾ ಹುನ್ ।

* ನಾನು ಸರಳ * I am Sarala

ಮೆನ್ ಛಾತ್ರ ಹುನ್ ।

* ನಾನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ * I am a Student

ಮೆನ್ ಲಿಖತೀ ಹುನ್ ।

* ನಾನು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. * I will write

ಹಮ ಲಡಕೆ ಹೆನ್ ।

* ನಾವು ಹುಡುಗರು, We are Boys.

हम मित्र हैं ।

KSEEB Solutions.com

* ನಾವು ಗೆಲೆಯರು * We are Friends.

हम पाठ पढ़ते हैं।

* ನಾವು ಓದುತ್ತೇನೆ, * We read books.

हम लड़कियाँ हैं ।

* ನಾವು ಹುಡುಗಿಯರು * We are girls.

हम खेलती हैं ।

* ನಾವು ಆಡುತ್ತೇವೆ, * We play.

हम साथ रहती हैं।

* ನಾವು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಇರುತ್ತೇವೆ

* We will be in group.

तू मोहन है।

* ನೀನು ಮೋಹನ * You are Mohan.

तू दूध पीता है ।

* ನೀನು ಹಾಲು ಕುಡಿಯುತ್ತೀಯೆ

* You Drink Milk.

तू बलवान है ।

KSEEB Solutions.com

* ನೀನು ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ, * You are strong.

तुम किसान हो।

* ನೀವು ರೈತರು, * You are farmers.

तुम हल चलाते हो ।

* ನೀವು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರಿ * You grow crops.

तुम आन्नदाता हो ।

* ನೀವು ಅನ್ನದಾತರು * You provide food.

आप अध्यापक हैं ।

* ತಾವು ಅಧ್ಯಾಪಕರು * You are Teacher.

आप कविता सुनाते हैं ।

* ತಾವು ಪದ್ಯವನ್ನು ಕಲಿಸುವಿರಿ

* You teach lesson.

आप लिखना सिखाते हैं

* ತಾವು ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಕಲಿಸುವಿರಿ

* You teach lesson.

अभ्यास

1. उदाहरण के अनुसार सही वाक्य लिखे :

अ	ब	क
मैं लिखती हूँ।	तुम लिखती हो।	आप लिखती हैं।
मैं पढ़ती हूँ।	तुम _____।	आप _____।
मैं खाता हूँ।	तुम खाते हो।	आप खाते हैं।
मैं जाता हूँ।	तुम _____।	आप _____।
मैं गाती हूँ।	तुम _____।	आप _____।
मैं देखता हूँ।	तुम _____।	आप _____।
मैं हँसती हूँ।	तुम _____।	आप _____।

अ	ब	क
मैं लिखती हूँ	तुम लिखती हों	आप लिखती हैं
मैं पढ़ती हूँ	<u>तुम पढ़ती हो</u>	<u>आप पढ़ती हैं</u>
मैं खाता हूँ	तुम खाते हों	आप खाते हैं
मैं जाता हूँ	<u>तुम जाते हो</u>	<u>आप जाते हैं</u>
मैं गाती हूँ	<u>तुम गाते हो।</u>	<u>आप गाते हैं</u>
मैं देखता हूँ	<u>तुम देखते हो।</u>	<u>आप देखते हैं</u>
मैं हँसती हूँ	<u>तुम हँसते हो</u>	आप हँसती हैं

2. वाक्यों को पढ़ो के अनुसार उदाहरण वाक्य लिखो :

उदा : मैं पढ़ता हूँ।	मैं पढ़ती हूँ।
क. तुम खेलते हो।	KSEEB Solutions.com तुम _____।
ख. आप लिखते हैं।	आप _____।
ग. तुम आते हो।	तुम _____।
घ. मैं चलता हूँ।	मैं _____।
ङ. तुम जाते हो।	तुम _____।

उदाहरण : – मैं पढ़ता हूँ – मैं पढ़ती हूँ
 क. तुम खेलते हो – तुम खेलती हो
 ख. आप लिखते हैं – आप लिखती हैं
 ग. तुम आते हो – तुम आती हो
 घ. मैं चलता हूँ – मैं चलती हूँ
 ङ. तुम जाते हो – तुम जाती हो

3. क्रम से लिखो :

ಕ.	ಹುँ / ಗುಪಾಲ / ಮುँ	.....
ಖ.	ಜಾತಾ / ಮುँ / ಹುँ / ಸ್ಕೂಲ	.....
ಗ.	ಲಙ್ಕಿಯಾँ / ಹುँ / ಹಮ	.....
ಘ.	ತು / ಹುँ / ಪೀತಾ / ದುಧ	.....
ಙ.	ಹು / ಅನ್ನದಾತಾ / ತುಮ	.....
ಚ.	ಕವಿತಾ / ಆಪ / ಹುँ / ಸುನಾತು	.....

KSEEB Solutions.com

ಕ. ಹುँ / ಗುಪಾಲ / ಮುँ
ಮುँ ಗುಪಾಲ ಹುँ

ಖ. ಜಾತಾ / ಮುँ / ಹುँ / ಸ್ಕೂಲ
ಮುँ ಸ್ಕೂಲ ಜಾತಾ ಹುँ

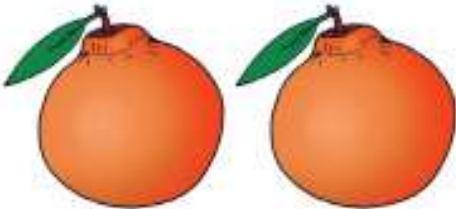
ಗ. ಲಙ್ಕಿಯಾँ / ಹುँ / ಹಮ
ಹಮ ಲಙ್ಕಿಯಾँ ಹುँ

ಘ. ತು / ಹುँ / ಪೀತಾ / ದುಧ
ತು ದುಧ ಪೀತಾ ಹುँ

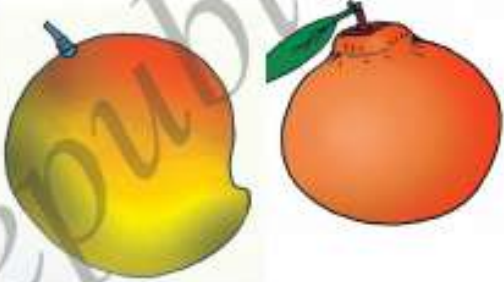

ಙ. ಹು / ಅನ್ನದಾತಾ / ತುಮ
ತುಮ ಅನ್ನದಾತಾ ಹು

ಚ. ಕವಿತಾ / ಆಪ / ಹುँ / ಸುನಾತು
ಆಪ ಕವಿತಾ ಸುನಾತು ಹುँ

9. यह, ये, वह, वे

	 KSEEB Solutions.com
यह कलम है।	ये कलमें हैं।
	
यह पुस्तक है।	ये पुस्तकें हैं।
	
यह संतरा है।	ये संतरे हैं।

	 <p>KSEEB Solutions.com</p>
<p>वह तितली है।</p>	<p>वे तितलियाँ हैं।</p>
	
<p>वह फल है।</p>	<p>वे फल हैं।</p>
	
<p>वह फूल है।</p>	<p>वे फूल हैं।</p>

यह कलम है ।

KSEEB Solutions.com

* ಇದು ಲೇಖನಿ * This is Pen

ये कलमें हैं ।

* ಇವು ಲೇಖನಿಗಳು * These are pens.

वह तितली है ।

KSEEB Solutions.com

* ಅದು ಚಿಟ್ಟೆ, That is Butterfly.

वे तितलीयाँ है ।

* ಅವು ಚಿಟ್ಟೆಗಳು * Those are Butterflies

यह पुस्तक है ।

* ಇದು ಪುಸ್ತಕ * This is Book.

ये पुस्तकें है ।

* ಇವು ಪುಸ್ತಕಗಳು * These are Books.

वह फल है ।

* ಅದು ಹಣ್ಣು * That is Fruit.

वे फल हैं ।

* ಅವು ಹಣ್ಣುಗಳು * Those are fruits.

यह संतरा है ।

* ಇದು ಕಿತ್ತಲೆಹಣ್ಣು, * This is Orange.

ये संतरे हैं ।

* ಇವು ಕಿತ್ತಲೆಹಣ್ಣುಗಳು, These are Oranges.

वह फूल है ।

* ಅದು ಹೂವು, * That is flower.

वे फूल हैं ।

* ಅವು ಹೂವುಗಳು, * Those are flowers.

अभ्यास

1. उदहारण के अनुसार वाक्य बनाओ :

उदाहरण : बोलना	बोलता है ।	बोलते हैं ।
सुनना	वह	वे ....।
कहना	यह	ये ....।
लिखना	वह	वे ....।
उठना	यह	ये ....।
जागना	वह	वे ....।
पढ़ना	यह	ये ....।
तैरना	वह	वे ....।

उदाहरण :-	बोलना	वह बोलता है	वे बोलते हैं
1.	सुनना	वह सुनता है	वे सुनते हैं
2.	कहना	यह कहता है	ये कहते हैं
3.	लिखना	वह लिखना है।	वे लिखते हैं
4.	उठना	यह उठता है	ये उठते हैं
5.	जागना	यह जागता है	ये जागते हैं
6.	पढ़ना,	यह पढ़ता है	ये पढ़ते हैं
7.	तैरना	वह तैरता है	वे तैरते हैं

10. मेरा, हमारा, तेरा, तुम्हारा

अभ्यास

1. उचित शब्द चुनकर खाली :

1. मोहन ..... भाई हैं (मेरी / मेरा)
2. .... घर बड़ा है (हमारा / हमारी)
3. .... नाम क्या है ? (तेरी / तेरा)
4. .... गाँव कहाँ है ? (तुम्हारी / तुम्हारा)

उत्तर:

1. मेरा
2. हमारा
3. तेरा

4. तुम्हारा

2. मिलान करो :

1. सतीश – a. गाँव के पास हैं
2. कुत्ता – b. सविता का बड़ा भाई हैं
3. खरगोश – c. वफादार होता हैं
4. विद्यालय – d. प्यारा हैं

उत्तर:

1. b सविता का बड़ा भाई हैं
2. c वफादार होता हैं
3. d प्यारा हैं
4. a गाँव के पास हैं

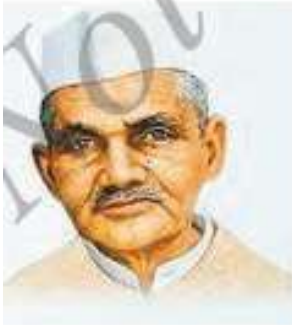
11. इसका, इनका, उसका, उनका

यह घोड़ा है।
इसका रंग काला है।
इसका चेहरा सुंदर है।

सुरेश हमारे पड़ोसी हैं।
इनका परिवार छोटा है।
इनका कपड़ों का व्यापार है।

नवीन मेरा सहपाठी है।
उसका घर हमारे घर के पास है।
उसका भाई वकील है।

शास्त्री जी हमारे देश के प्रधानमंत्री थे।
उनका पूरा नाम लाल बहादुर शास्त्री है।
उनका 'जय जवान जय किसान' का नारा प्रसिद्ध है।

यह घोडा है ।

- * ಇದು ಕುದುರೆ.
- * This is Horse.

इसका रंग काला है ।

- * ಇದರ ಬಣ್ಣ ಕಪ್ಪು
- * Colour of this Horse is Black

इसका चेहरा सुंदर है ।

- * ಇದು ಒಂದು ಸುಂದರ ಮುಖ ಹೊಂದಿದೆ.
- * This is a Cheerful.

सुरेश हमारे पड़ोसी हैं ।

- * ಸುರೇಶ್ ನಮ್ಮ ನೆರೆಮನೆಯವರು.
- * Suresh is our Neighbour.

इनका परिवार छोटा है ।

- * ಇವರ ಕುಟುಂಬ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದೆ.
- * They have a small family.

इनका कपड़ों का व्यापार है ।

- * ಇವರು ಬಟ್ಟೆ ಉದ್ಯಮಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.
- * They have a Textile Bussiness.

KSEEB Solutions.com

नवीन मेरा सहपाठी है ।

- * ನವೀನನು ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ.
- * Naveen is my classmate

उसका घर हमारे घर के पास है ।

- * ಅವನ ಮನೆಯು ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದೆ.
- * His house is near our house.

उसका भाई वकील है ।

- * ಅವರ ಸಹೋದರ ವಕೀಲರಾಗಿದ್ದಾರೆ.
- * His brother is a lawyer.

शास्त्रीजी हमारे देश के प्रधानमंत्री थे।

- * ಶಾಸ್ತ್ರೀಜಿಯವರು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು.
- * Shastri was the Prime Minister of our country

उनका पूरा नाम लाल बहादुर शास्त्री है।

- * ಇವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಹೆಸರು ಲಾಲ್ ಬಹದ್ದೂರ್ ಶಾಸ್ತ್ರಿ.
- * His beloved name is Lal Bahadur Shastri.

उनका 'जय जवान जय किसान' का नारा प्रसिद्ध है ।

- * ಅವರ ಘೋಷಣೆ ಜೈ ಜವಾನ್, ಜೈ ಕಿಸಾನ್ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.
- * His Jai Jawan Jay Kisan's slogan is famous

अभ्यास

1. सही शब्द चुनकर वाक्य पूरा करो ।

क. हाथी एक जंगली जानवर है।

.....शरीर बड़ा है (इसकी / इसका)

खा. मोहन कुभार डॉक्टर है । .....

अपना अस्पताल है (इनका / इनकी)

ग. किशन एक किसान है ।

.....खेता हरा - भरा है । (उसकी / उसका)

घ. सोहनलाल व्यापारी हैं ।

.....हीरों का व्यापार है। (उनकी / उनका)

उत्तर:

क. इसका

ख. इनका

ग. उसका

घ. उनका

2. जोडकर लिखो :

क) घोडे का चेहरा – प्रधानमंत्री थे ।

ख) नवीन का भाई – वकील है।

ग) लालबहदुर शास्त्री जी – सुंदर है ।

उत्तर:

1. सुंदर है।

2. वकील है।

3. प्रधानमंत्री थे।

12. का, की, के

राजू शीला का भाई है।
शफी राजू का मित्र है।
सैयद शफी का बड़ा भाई है।

KSEEB Solutions.com

ये दीपक के बैल हैं।
दीपक के बैल गाड़ी खींचते हैं।
दीपक के खेत में आम के पेड़ हैं।

यह सोनू की अलमारी है।
अलमारी में हिंदी की पुस्तकें हैं।
अलमारी की चाबी मेज़ पर है।

राजू शीला का भाई है। KSEEBsolutions.com

- * ರಾಜು ಶೀಲಾಳ ತಮ್ಮ
- * Raju is Sheela's younger brother.

शफी राजू का मित्र है ।

- * ಶಫಿ ರಾಜುವಿನ ಸ್ನೇಹಿತ.
- * Shaphi Raju's friend .

सैयद शफी का बड़ा भाई है ।

- * ಸೈಯದ್ ಶಫಿನ ಅಣ್ಣ.
- * Saiyad is Shafi's elder brother.

ये दीपक के बैल है ।

- * ಇವು ದೀಪಕನ ಎತ್ತುಗಳು
- * These are Deepak's Oxes.

दीपक के बैल गाड़ी खींचते हैं।

- * ದೀಪಕನ ಎತ್ತುಗಳು ಗಾಡಿ ಎಳೆಯುತ್ತವೆ.
- * Deepak's Oxen pull the cart.

दीपक के खेत में आम के पेड हैं

- * ದೀಪಕನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮಾವಿನ ಮರವಿದೆ.

यह सोनू की अलमारी है।

- * ಇದು ಸೋನುನ ಅಲಮಾರಿ (ಬೀರು)
- * This is Sonu's Almerah (cup-board)

अलमारी में हिंदी की पुस्तकें हैं ।

- * ಅಲಮೇರಾದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿ ಪುಸ್ತಕಗಳಿವೆ.
- * Hindi books are in cup-board.

अलमारी की चाबी मेज पर है ।

- * ಅಲಮೇರಾದ ಬೀಗದಕೈ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದೆ.
- * Almerah's key is on the Table.

अभ्यास

1. खाली जगह में सही अक्षर लिखो :

क. राजू शीला ..... भाई है। (का / की)

ख. यह सोनू ..... अलमारी है (के / की)

ग. ये दीपक ..... बैल हैं (के / की)

घ. अलमारी ..... चाबी मेज पर हैं (की / का)

ड. सयद, शफी ..... बड़ा भाई हैं। (का/की)

उत्तर:

(क) – का

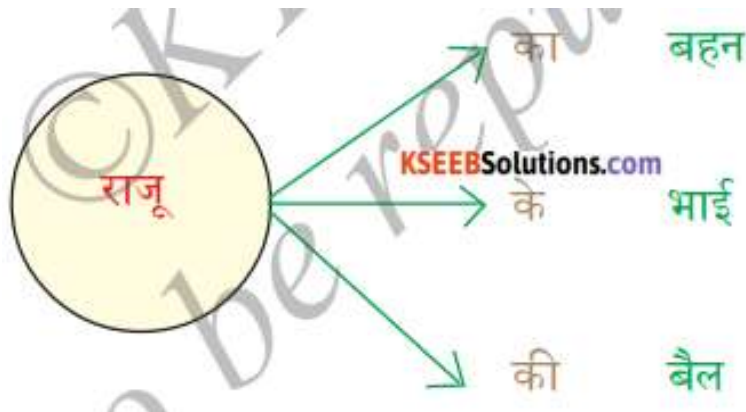
(ख) – की

(ग) – के

(घ) – की

(ड) – का

2. का, के, की का सही प्रयोग करो :

13. ಆಯಾ, ಆಯೆ, ಆಯಿ, ಆಯಿ

ಮಾಲಿ ಬಗಿಚೆ ಸೆ ಆಯಾ |
ವಹ ಫೂಲ ಲೆಕರ ಆಯಾ |

ದಾದಾಜಿ ಬಾಝಾರ ಸೆ ಆಯೆ |
ಗರಮ ಜಲೆಬಿ ಲಾಯೆ |

KSEEB Solutions.com

ವನಿತಾ ಪಾಠಶಾಲಾ ಸೆ ಆಯಿ |
ವಹ ಪರಿಕ್ಷಾ ಡೆಕರ ಆಯಿ |

ಚಿಢಿಯಾ ಆಯಿ |
ಚಿಢಿಯಾ ದಾನೆ ಚುಗನೇ ಆಯಿ |

माली बगीचे से आया । KSEEBsolutions.com

- * माली तೋಟದಿಂದ ಬಂದನು.
- * Gardener came from the Garden.

वह फूल लेकर आया ।

- * ಅವನು ಹೂಗಳನ್ನು ತಂದನು.
  - * He brought Flowers.
-

दादाजी बाजार से आये ।

- * ದಾದಾಜಿ (ತಾತ) ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಬಂದರು.
- * Grand father came from the market.

गरम जलेबी लाये

- * ಬಿಸಿಯಾದ ಜಲೇಬಿ ತಂದರು.
  - * Brought hot jilaebi
-

वनिता पाठाशाला से आयी ।

- * ವನೀತ ಪಾಠಶಾಲೆಯಿಂದ ಬಂದಳು.
- * Vanitha comes from the school

वह परीक्षा देकर आयी ।

- * ಅವಳು ಪರೀಕ್ಷೆ ಬರೆದು ಬಂದಳು.
- * She wrote her exam and came.

चिड़ियाँ आयिं।

- * ಪಕ್ಷಿಗಳು ಬಂದವು. * Birds came.

चिड़ियाँ दाने चुगने आयिं

- * ಪಕ್ಷಿಗಳು ಕಾಳು - ಬೀಜಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಬಂದವು.
- * Birds came to eat grain - seeds.

अभ्यास

1. वाक्य पूरा करो :

जैसे :- सरिता बाजार से आयीं

क. माली बगीचे से ..... (आया / आयी)

ख. दादाजी जलेबी ..... (लाया/लाये / लायी)

ग. वनिता पाठशाला से ..... (आया / आयी)

घ. चिड़िया ..... (आये/आया / आयी / आयीं)

ङ. चिड़ियाँ ..... (आया / आये / आयी/आयीं)

च. मामाजी गाँव से ..... (आये / आया)

उत्तर:

क. आया

ख. लाये

ग. आयी

घ. आया

ङ. आयी

च. आय

14. था, थे, थी, थीं

KSEEB Solutions.com

अमित एक सिपाही था।

वह देश की रक्षा करता था।

राकेश और राहिल मित्र थे।

वे रोज़ शाम को खेलते थे।

आरती अच्छी खिलाड़ी थी।

वह दादी की लाड़ली थी।

रूपा और सलमा सहेलियाँ थीं।

वे झूला झूलती थीं।

अभ्यास

अमित एक सिपाई था ।

KSEEB Solutions.com

- * ಅಮಿತ್ ಒಬ್ಬ ಸಿಪಾಯಿಯಾಗಿದ್ದನು.
- * Amith was a soldier.

वह देश की रक्षा करता था ।

- * ಅವನು ದೇಶದ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು.
- * He protect the country.

राकेश और रहिल मित्र थे ।

- * ರಾಕೇಶ್ ಮತ್ತು ರಹಿಲ್ ಇಬ್ಬರೂ ಮಿತ್ರರಾಗಿದ್ದರು.
- * Rakesh and Rahil was two friends.

वे रोज शाम को खेलते थे ।

- * ಅವರಿಬ್ಬರೂ ದಿನಾ ಸಂಜೆ ಕೂಡಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- * They play to gether everyday evening.

आरती अच्छी खिलाडी थी।

- * ಆರತಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿದ್ದಳು.
- * Aarathi was a good girl.

वह दादी की लाडली थी।

- * ಅವಳು ಅಜ್ಜಿಯ ಮುದ್ದಿನ ಮೊಮ್ಮಗಳು
- * She is granny's favourite grand daughter.

रूपा और सलमा सहेलियाँ थीं

- * ರೂಪಾ ಮತ್ತು ಸಲಮಾ ಇಬ್ಬರೂ ಗೆಳತಿಯಾಗಿದ್ದರು.
- * Roopa and Salma are two friends.

वे झूला झूलती थी ।

- * ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಜೋಕಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಜೋಲಿ ಆಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- * They play swinging in the swing.

अभ्यास

1. था, थे, थी, थीं का सही प्रयोग करो :

क. अमित देश की रक्षा करता .....

(था/थी)

ख. राकेश और राहिल मित्र ..... (था/थे)

ग. आरती आच्छी खिलाडी ..... (थीं/थी)

घ. वे झूला झूलती ..... (थी/थी)

उत्तर:

क) – था

ख) – थे

ग) – थी

घ) – थीं

15. ता, ते, ती

रमेश गाता है। KSEEB Solutions.com

वह अच्छा गाता है।

पंछी आसमान में उड़ते हैं।

वे पेड़ों पर बैठते हैं।

तितली सुंदर होती है।

वह फूल से मधु चूसती है।

रमेश गाता है ।

KSEEB Solutions.com

- * ರಮೇಶನು ಹಾಡುತ್ತಾನೆ.
- * Ramesh is Singing.

वह आच्छा गाता है ।

- * ಅವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾರೆ.
- * He sing well

पंछी आसमान में उडते हैं।

- * ಪಕ್ಷಿಗಳು ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಿವೆ.
- * Birds are flying in the sky.

वे पेडों पर बैठते हैं ।

- * ಅವು ಮರಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.
- * They sits on the tree.

तितली सुंदर होती है ।

- * ಚಿಟ್ಟೆಗಳು ಸುಂದರವಾಗಿರುತ್ತವೆ.
- * Butterflies are beautiful

वह फूल से मधु चूसती है ।

- * ಚಿಟ್ಟೆಗಳು ಹೂ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ರೋಂಕರಿಸುತ್ತವೆ.
- * The flower and makes humminging.

अभ्यास

1. वाक्य पूरा करो:

1. बंदर केला खा___ हैं (ता/ता)
2. सुमा दूध पी___ हैं (ता/ती)
3. अध्यापक पाठ पढा___ हैं (ती/ते)
4. लड़कियाँ मैदान में खेल ___ हैं (ती/ती)

उत्तर:

1. ता
2. ती
3. ते
4. ती

16. रहा, रही, रहे

बच्चा खा रहा है।

वह रोटी खा रहा है।

कोयल गा रही है।

वह मीठे गीत गा रही है।

KSEEB Solutions.com

नानाजी आ रहे हैं।

वे हासन से आ रहे हैं।

बच्चा खा रहा है । KSEEBsolutions.com

- * ಮಗು ಊಟ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.
- * The kid is eating

वह रोटी खा रहा है ।

- * ಅವನು ರೊಟ್ಟಿ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.
- * He is eating roti

कोयल गा रही है ।

- * ಕೋಗಿಲೆ ಹಾಡುತ್ತಿವೆ.
- * cuckoo is Singing

वह मीठे गीत गा रही है ।

- * ಅವು ಮಧುರವಾದ ಹಾಡನ್ನೂ ಹಾಡುತ್ತಿದೆ.
- * They sing melodiously.

नानाजी आ रहे हैं

- * ಅಜ್ಜ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
- * Grandfather is coming

वे हासन से आ रहे हैं

- * ಅವರು ಹಾಸನದಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
- * He is coming from Hassan

अभ्यास

सही शब्द चुनकर वाक्य पूरा करो : (रहे, रही, रहा)

क. अनूप कपडे बेच .....

ख. नीता गाडी चला .....

ग. बच्चे आँगन में खेल .....है

उत्तर :

क - रहे

ख - रहा

ग - रही

17. जायेगा, जायेंगे, जायेगी, जायेंगी

मनोहर दूकान जायेगा।
वह राशन लायेगा।

KSEEB Solutions.com

चाचाजी शहर जायेंगे।
वे खिलौने लायेंगे।

महिलाएँ मेला देखने जायेंगी।
वह साड़ियाँ लायेंगी।

सरला स्कूल जायेगी।
वह पुरस्कार जीत कर आयेगी।

मनोहर दूकान जायेगा।

- * ಮನೋಹರನು ಅಂಗಡಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.
- * Manoharan goes to the store

ब्रह्म राशन लायेगा ।

KSEEB Solutions.com

- * ಅವರು ಕಿರಾಣಿಯನ್ನು ತರುವರು.
- * He will bring ration

चाचाजी शहर जायेंगे

- * ಅಂಕಲ್ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.
- * Uncle will go to the city

वे खिलौने लायेंगे ।

- * ಅವರು ಆಟಕೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ.
- * They will be toy

महिलाएँ मेला देखने जायेंगी ।

- * ಮಹಿಳೆಯರು ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಲು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.
- * Women go to see the fair

वह साड़ियाँ लायेंगी

- * ಅಲ್ಲಿ ಸೀರೆಯನ್ನು ತರುವರು.
- * They will bring Sarees.

सरला स्कूल जायेगी ।

- * ಸರಲಾ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ.
- * Sarla will go to school

वह पुरस्कार जीत कर आयेगी ।

- * ಅವರು ಬಹುಮಾನವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ.
- * She will win the prize

18 ಚಿಡಿಢಿಯಾ

ರಂಗ-ಬಿರಂಗೇ ಪಂಖೆೆವಾಲೀ,
ಚಿಡಿಢಿಯಾ ಢೆಖೋ ಆಢ್ಢಿ।
ಛುಂ-ಛುಂ ಕರಕೇ ಁಡಿತಿ,
ಸಬಕೇ ಮನ ಕೋ ಭಾತಿ।

KSEEBsolutions.com

ಚಿಡಿಢಿಯಾ ಗಾನಾ ಗಾತಿ ಹೈ,
ಸುಬಹ ಹಮೆಂ ಜಗಾತಿ ಹೈ,
ಫುರ್ ಸೇ ಁಡಿ ಜಾತಿ ಹೈ।

ಕಾಶ ಮೆಂ ಚಿಡಿಢಿಯಾ ಹೋತಿ,
ಆಸಮಾನ ಮೆಂ ಁಡಿತಿ।
ಪೆಡಿ ಕೀ ಢಾಲ ಪರ ಬೆಠ,
ಛುಂ-ಛುಂ ಗಾನಾ ಗಾತಿ।

भावार्थ :

एक चिड़िया आई, जिसका पंखें बहुत सारे रंगों से सजा हुआ थां वह यूँ – चूँ – करके उड़ती थी इस तरह उड़ने वाली पंछी मुझे बहुत अच्छा लगता था जब चिड़िया गाना गाती थी, तब सभी को अच्छा लगता था हम सबेरे बहुत देर तक सो जाने से वह आकर हमें जगाती है, और फुर्र से उड़ जाती है उस चिड़िया को देखकर मुझे ऐसा लगता था, कि – काश मैं भी चिड़िया होती, मैं भी आसमान में उड़ती, और पेड़ की डाल पर बैठ कर चूँ – चूँ गाना गाती थीं

ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ರೆಕ್ಕೆಗಳುಳ್ಳ
ಪಕ್ಷಿಯೊಂದು ಬಂದಿತು.
ಚೂ..ಚೂ.. ಎಂದು ಹಾರುತ್ತ
ನನ್ನ ಮನಕೆ ಮುದವ ತಂದಿತು

ಹಕ್ಕಿ, ಹಾಡೊಂದನು ಹಾಡುತ್ತ
ಎಲ್ಲರ ಮಾನವ ಗೆದ್ದಿತು.
ಮುಂಜಾನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ
ಪುರ್ ಎಂದು ಹಾರಿತು.

ಆಹಾ ! ನಾನು ಹಕ್ಕಿಯಾಗಿದ್ದರೆ
ಆಗಸದಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿದ್ದೆ KSEEBsolutions.com
ಮರದ ರಂಬೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು
ಚೂ...ಚೂ... ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ.

शब्दार्थ:

रंग – बिरंगे = अलग – अलग रंगोंवाले

चिड़िया = पक्षी, पंछी

भाती = अच्छी

लगती सुबह = सबेरा

आसमान = आकाश

अभ्यास

1. मौखिक प्रश्न

क. चिड़िया क्या गाती है?

उत्तर: चिड़िया यूँ – यूँ करते हुए गाना गाती

ख. चिड़िया किसके मन को भाती है?

उत्तर: चिड़िया सब के मन भाती हैं

ग. चिड़िया आसमान में क्या करती है ?

उत्तर: चिड़िया आसमान में उड़ती हैं

2. ಲಿಖಿತ ಪ್ರಶ್ನೆ

ಕ. ಚಿಡಿಯಾ ಕೆಸಿ ಹೆ

ಉತ್ತರ: ಚಿಡಿಯಾ ರಂಗ-ಬಿರಂಗೊ ಪಂಖೆವಾಲಿ ಹೆ

ಖ. ಚಿಡಿಯಾ ಹಮೆ ಕಬ ಜಗಾತಿ ಹೆ ?

ಉತ್ತರ: ಚಿಡಿಯಾ ಹಮೆ ಸುಬಹ ಜಗಾತಿ ಹೆ।

ಗ. ಯಾದಿ ತುಮ ಚಿಡಿಯಾ ಹೊತೆ ತೊ ಕ್ಯಾ ಕರತೆ?

ಉತ್ತರ: ಮೆ ಚಿಡಿಯಾ ಹೊತಿ ತೊ ಆಸಮಾನ ಮೆ ಓಡತಿ

3. ಸಹಿ ಶಬ್ದ ಭರೊ :

ಕ. ಸಬಕೆ _____ ಕೊ ಭಾತಿ ಹೆ

ಖ. ಫುರ್ ಸೆ _____ ಜಾತಿ ಹೆ

ಗ. ಕಾಶ ಮೆ _____ ಹೊತಿ ತೊ ಆಸಮಾನ ಮೆ ಓಡತಿ

ಉತ್ತರ:

(ಕ) ಮನ

(ಖ) ಓಡ

(ಗ) ಚಿಡಿಯಾ

4. ಚಿತ್ರ देखकर आवाज जानों और उसका नाम लिखे :

1. ಕೌआ ಕಾँव-काँव करता है।
KSEEB Solutions.com
2. तोता टें-टें करता है।
3. कबूतर गुटरगूँ करता है।
4. मुर्गा कुकड़ूँ-कूँ करता है।
5. कोयल कूकती है।

1. काँव — काँव करता है

कौआ ।

KSEEB Solutions.com

2. टें — टें करता है —
तोता ।

3. गुटरगूँ करता है —
कबूतर ।

4. कुकड़ूँ — कूँ करता है —

मुर्गा ।

5. कूकती है —

कोयल ।

19. हाथी मेरा साथी

अभ्यास

1. उत्तर लिखो

क. गिलहरी किसकी खोज में निकली?

उत्तर: गिलहरी पानी की खोज में निकली

ख. हाथी गिलहरी को कहाँ ले गया?

उत्तर: गिलहरी ने हाथी से कहा कि - " हाथी भैया, हाथी भैया, मैं बहुत प्यासी हूँ, मेरा गला सूख रहा है थोड़ा पानी पिला दो'

ग. हाथी ने गिलहरी को पानी कैसे पिलाया ?

उत्तर: हाथी गिलहरी को कुएँ के पास ले गया

घ. अंत में गिलहरी ने क्या कहा ?

उत्तर: अंत में गिलहरी ने कहा कि - "हाथी 'मेरा साथी

2. नीचे दिये गए में सही या गलत लिखो

ಕ. ಹಾಥಿ ಕೂ ಪ್ಯಾಸ ಲಗಿ

ಁತ್ತರ: ಗಲತ

ಖ. ಗಿಲಹರಿ ನೆ ಹಾಥಿ ಕೂ ಡೆಖಾ'

ಁತ್ತರ: ಸಹಿ

ಗ. ಗಿಲಹರಿ ಬಹುತ ಖುಶ ಹುಡ್

ಁತ್ತರ: ಸಹಿ।

ಘ. ಹಾಥಿ ಕಾ ಗಲಾ ಸುಖ ರಹಾ ಹೆ

ಁತ್ತರ: ಗಲತ

3. ಕೂಷ್ಠಕ ಕಿ ಸಹಾಯತಾ ಸೆ ಶಬ್ಡ ಬನಾಁ :

ಹಾ	ಗಾ	ರ
ಶೆ	ಥಿ	ಲೂ
ಬಂ	ಮೂ	ಯ
ಭಾ	ಡ	ರ

ಁತ್ತರ:

1. ಹಾಥಿ

2. शेर

3. बंदर

4. भालू

5. गाय

6. मोर

4. चित्र देखकर नाम जड़ो :

बाघ

हिरन

खरगोश

बकरी

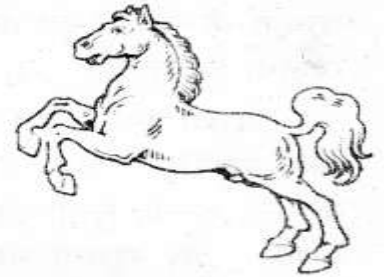
घोड़ा

1. खरगोश

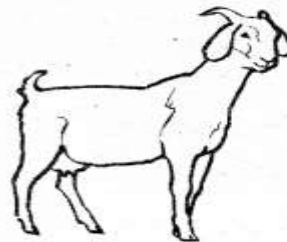
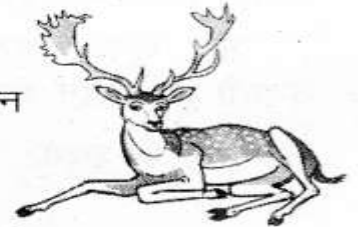
KSEEB Solutions.com

2. घोड़ा

3. बाघ

4. हिरन

5. बकरी

हाथी मेरा साथी Summary In Hindi

सारांश:

एक गिलहरी थीं एक दिन उसे बहुत प्यास लगीं वह पानी के खोज में निकलीं उसे कही भी पानी नहीं मिलां उसी समय में वह एक हाथी को देखा, और कहा, – “हाथी भैया, हाथी भैया, मुझे बहुत प्यास लगी है, मेरा गला सुख रहा है, थोड़ा पानी पिला दौं”

हाथी उसे एक कुएँ के पास ले गयां उस ने अपना सूँड कुएँ में उतारी, उस में पानी भर कर गिलहरी को पिलायां गिलहरी की प्यास बुझ गई वह बहुत खुश हुई उस ने कहा – “हाथी मेरा साथी ”

हाथी मेरा साथी Summary In Kannada

ಸಾರಾಂಶ:

ಒಂದು ಅಳಿಲು ಇತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಬಾಯಾರಿಕೆ ಆಯಿತು. ಅದು ನೀರು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹೊರಟಿತು. ಎಲ್ಲೂ ಅದಕ್ಕೆ ನೀರು ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಒಂದು ಆನೆಯನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಅದು ಆನೆಯ ಬಳಿ ಬಂದು ಆನೆಯಣ್ಣಾ... ಆನೆಯಣ್ಣಾ.. ನನಗೆ ಬಹಳ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಗಂಟಲು ಒಣಗುತ್ತಿದೆ. ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರು ಕೊಡಿ.

ಆನೆ ಆ ಅಳಿಲನ್ನು ಒಂದು ಬಾವಿಯ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು, ಆನೆಗೆ ಒಂದು ಉಪಾಯ ಹೊಳೆಯಿತು. ಅದು ತನ್ನ ಸೊಂಡಿಲನ್ನೂ ಬಾವಿಯೊಳಗೆ ಇಳಿಸಿತು. ಸೊಂಡಿಲಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನೂ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡು ಅಳಿಲಿಗೆ ಕುಡಿಸಿತು. ಅಳಿಲಿನ ಬಾಯಾರಿಕೆ ತೀರಿತು, ಅದಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಸಂತೋಷವಾಯಿತು. ಅದು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಹೇಳಿತು. 'ಆನೆ ನನ್ನ ಗೆಲೆಯ', 'ಹಾಥಿ ಮೇರೆ ಸಾಥಿ'.

20. रेल का खेल

आओ बच्चो खेलें खेल ।
मिलकर सभी बनाएँ रेल ॥

मोहन तुम इंजन बन जाओ ।
सीटी देकर रेल चलाओ ॥

शीला गार्ड बनो तुम पीछे ।
लाल-हरी झंडी दिखलाओ ॥

छुक-छुक करती चलती रेल ।
धुआँ उड़ाती जाती रेल ॥

KSEEBsolutions.com

अभ्यास

1. सोयो और बोलो

क. रेलसने सनाई ?

उत्तर: वक तथा बच्चे सभी मिलकर रेल

ख. ईजन कोन बनना है ?

उत्तर: मोहन इंजन बनता है.

ग. सहन क्या करता है ?

उत्तर: सोहन गार्ड बनकर, लाल - हरी झंडी दिखलाता है

घ. रेल कैसे जाती है ?

उत्तर: छुक - छुक करती हुई, धुंआ उड़ती अ. रेल जाती है

2. कविता की पंक्तियों से पूरा करो :

आओ बच्चों खेलें खेल

मिलकर सभी बनाएँ रेल ।

राम रहीम सुशीला

कमला चुन्नी मुन्नी आओ.

3. चित्रों को देखकर नाम जोड़ो:

क. रेल

ख. सीटी

ग. झंडी

घ. मोहन

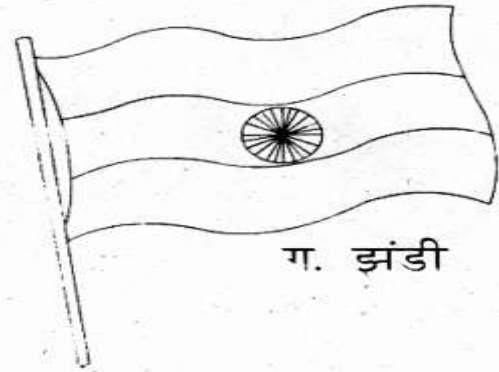

KSEEB Solutions.com

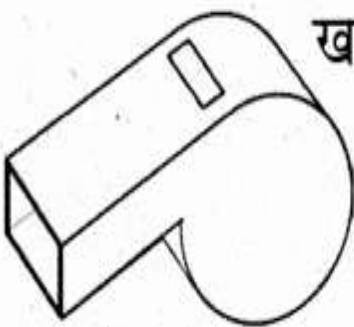

क. रेल

KSEEB Solutions.com

ग. झंडी

ख. सीटी

घ. मोहन

4. सही शब्दों को लिखकर वाक्य पूरा करो :

इ. बच्चों ने रेल चलाई (चलाया / चलाई)

ख. लाल हरी झंडी दिखलाओ (पीली / हरी)

ग. _ उड़ाती जाती रेल (धूल / धुआँ)

घ. रेल पटरी पर चलती हैं (पटरी / सड़क)

5. चित्र देखकर वाहनो के नाम लिखा

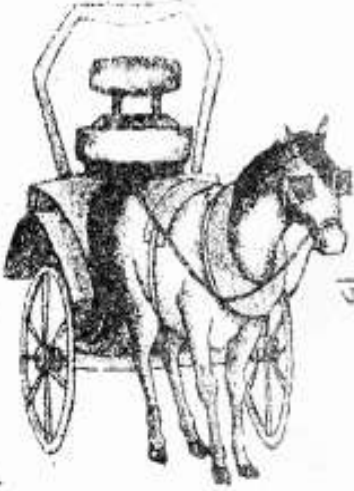

ಬೆಸಿಕಲ

KSEEB Solutions.com

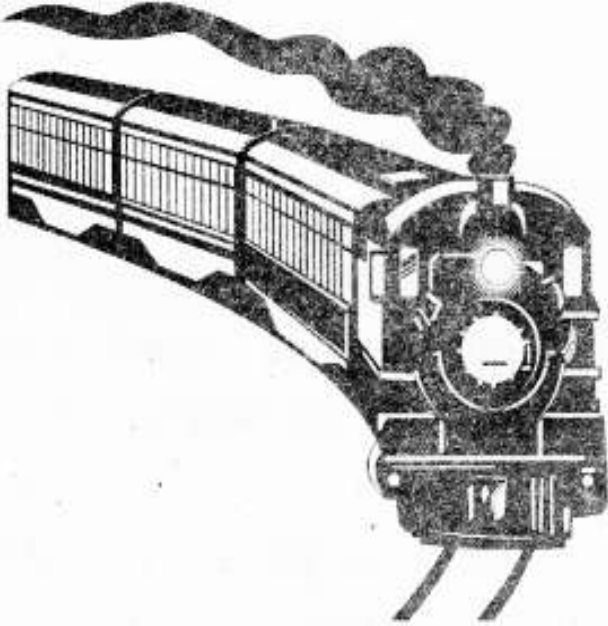
ಕಾರ

ಜಡಕ

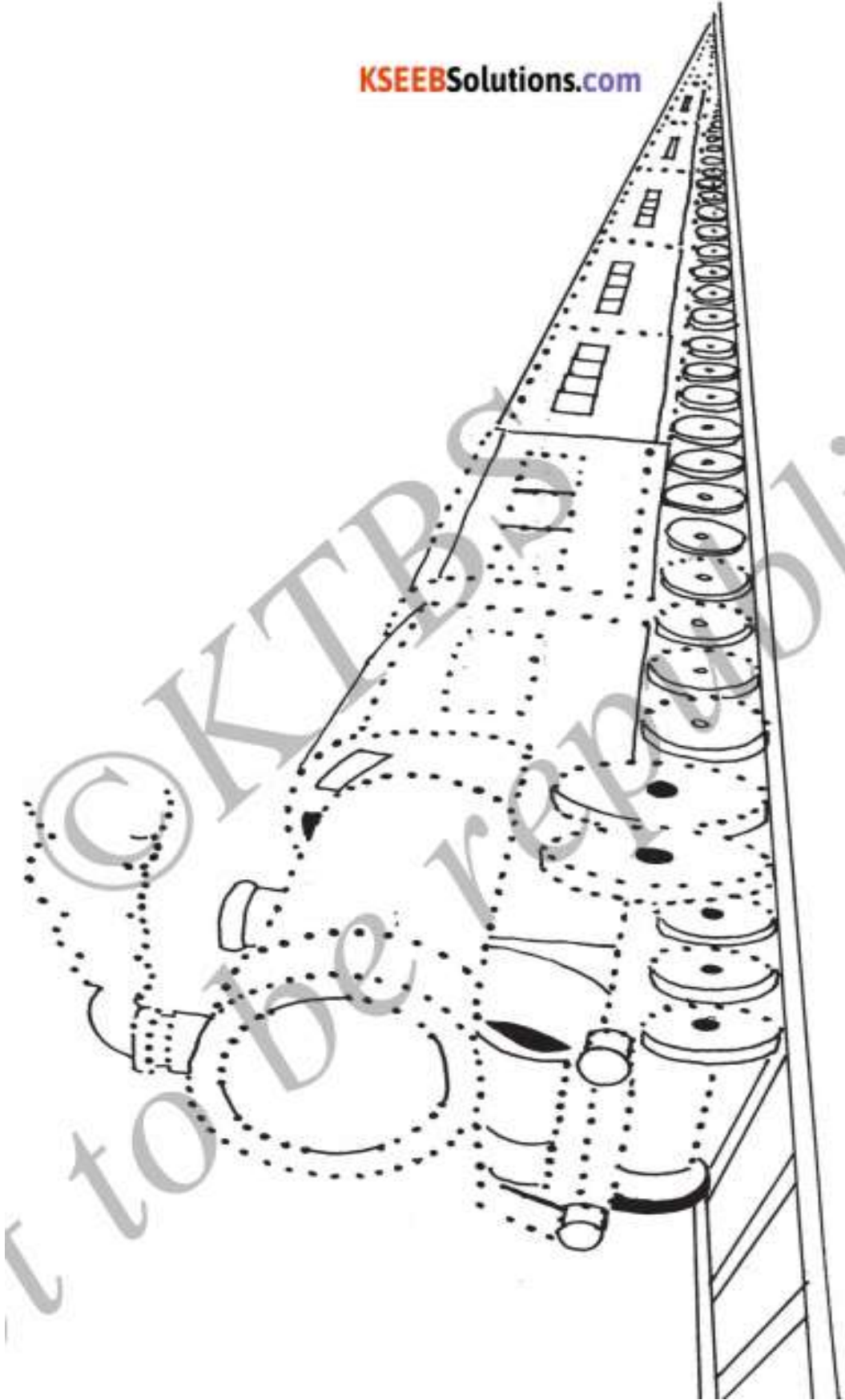

ವಿಮಾನ

ರೈಲಗಾಡಿ

6. बिंदुओं को मिलाकर चित्र पूरा करो और रंग भरो:

रेल का खेल Summary in Hindi

सारांश:

बच्चों में मिलजुल कर रहने की भावना का विकास करने के लिए कवि स्वयं अए यापक के रूप में रह कर " रेल का खेल " खेलना चाहते हैं वे कहते हैं कि – "बच्चों आओ, हम सब मिलकर रेल का खेल खेलेंगे राम, रहीम, रमेश, सुशीला, 'कमला, चुन्नी, मुन्नी हम सब मिल कर रेल बनाएँ और सूचना भी देते हैं कि – मोहन, तुम इंजन बनो, सीटी देकर रेल चलाओ सोहन, तुम गार्ड बनो, और पीछे जाकर लाल – हरी झंडी दिखाओ जब, छुक-छुक शब्द करते हुए, धुआँ उडाती हुई इंजन चली, तब उसके पीछे – पीछे रेल भी चली

रेल का खेल Summary in Kannada

ಸಾರಾಂಶ:

ಬನ್ನಿ ಮಕ್ಕಳೇ, ಎಲ್ಲರೂ ಆಟ ಆಡೋಣ

ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಒಂದು ರೈಲನ್ನು ಸಿದ್ಧ

ಮಾಡೋಣ ತಯಾರಿಸೋಣ

ರಾಮ ರಹೀಮ ರಮೇಶ ಸುಶೀಲಾ

ಕಮಲ ಚುನ್ನಿ-ಮುನ್ನಿ ಬನ್ನಿ

ಮೋಹನ್ ನೀನು ಇಂಜಿನ್ ಆಗು

ಸೀಟಿ ಊದಿ ರೈಲು ಓಡಿಸು

ಶೀಲಾ ನೀನು ಹಿಂದೆ ಇದ್ದು

ಕೆಂಪು-ಹಸಿರು ಬಾವುಟ ತೋರಿಸು,

ಛುಕ್-ಭುಕ್ ಎನ್ನುತ ಹೊರಟಿತು ರೈಲು

ಹೊಗೆಯನು ಉಗುಳುತ ಹೊರಟಿತು ರೈಲು

21. चतुर बंदर

1. उत्तर लिखो :

क. किन - किन में गहरी दोस्ती थी ?

उत्तर: गहरी दोस्ती बंदर तथा मगरमच्छ में थी

ख. नदी की सैर कौन कराता था ?

उत्तर: नदी की सैर मगरमच्छ कराता था

ग. बंदर मगरमच्छ को क्या देता था ?

उत्तर: बंदर मगरमच्छ को जामुन देता था

घ. मगरमच्छ की पत्नी ने क्या माँगा ?

उत्तर: मगरमच्छ की पत्नी ने बंदर का कलेजा माँगा

च. मगरमच्छ बंदर से क्या बोला ?

उत्तर: मगरमच्छ बंदर से बोला कि -" आज

तुम्हारी भाभी ने बढिया पकवान बनाए हैं और तुम घर बुलाया है।

छ. चतुर बंदर ने मगरमच्छ से क्या कहा ?

उत्तर: चतुर बंदर मगरमच्छ से कहा कि - : "अरे मित्र ! मेरा कलेजा तो पेड़ की कोटर में ही रखा है चलो भाभी के लिए कलेजा ले आँ "

2. निक्तस्थानों में सही शब्द भरो :

क. बंदर पेड़ पर रहता था (पर / में)

ख. नदी में मगरमच्छ तैरता था (में / पर)

ग. बंदर मगरमच्छ को जामुन देता (देता / देती)

घ. बंदर मीठे जामुन खाता था। (केला / जामून)

ङ. उसका कलेजा कितना मीठा होगा? (उसका / उसकी)

3. शब्दों को पूरा करो

म.....रमच्छ	जामु.....	रो.....			
मि.....	पे.....	क.....जा			
पेड़	रोज़	जामुन	मगरमच्छ	मित्र	कलेजा

1. म ग रमच्छ

2. जामु न

3. रो ज़

4. भा भी

5. पे ड़

6. क ले जा

{पेड़, रोज़, जामुन, मगरमच्छ, मित्र, कलेजा }

4. नमूने की तरह नीचे दिए गए शब्दों की सूची में एक वर्गेतर शब्द है, उस पर गोला लगाओ :

	गाय,	कुत्ता,	बिल्ली,	शेर
क.	सीता,	गीता,	राम,	लता
ख.	पीला,	हरा,	ठंडा,	नीला
ग.	आम,	आलू,	आमरूद,	सेब
घ.	गेंद,	क्रिकेट,	फुटबॉल,	टेनिस

	गाय,	कुत्ता,	बिल्ली,	शेर
क.	सीता,	गीता,	राम,	लता
ख.	पीला,	हरा,	ठंडा,	नीला
ग.	आम,	आलू,	आमरूद,	सेब
घ.	गेंद,	क्रिकेट,	फुटबाल,	टेनिस

5. नीचे दिये गये जीवियों में कौन पेड़ पर चढ़ सकता है? निशान लगाओ :

चतुर बंदर Summary In Hindi

सारांश:

एक नदी के किनारे लगे जामुन के पेड़ पर एक बंदर रहता था उसी नदी में एक मगरमच्छ भी रहता था इन दोनों में गहरी दोस्ती थी मगरमच्छ, बंदर को अपनी पीठ पर बिठाकर नदी की सेर कराता था बदले में बंदर भी मगर को मीठे – मीठे जामुन तोड़कर देता था एक दिन मगरमच्छ कुछ

जामुन अपनी पत्नी के लिए ले गया पत्नी जामुन खाकर खुश हुई उसने कहा – " आपका मित्र बंदर, रोज़ मीठे जामुन खाता है, तो उसका कलेजा कितना मीठा होगा मैं तो उसका कलेजा ही खाऊँगी".

पत्नी की ज़िद पर मगरमच्छ पेड़ के पास पहुँचा और बंदर से बोला " आज तुम्हारी भाभी ने बढिया – बढिया पकवान बनाए हैं और तुम्हे घर बुलाया है " मगरमच्छ की बात सुनकर बंदर झट से उसकी पीठ पर बैठ गया आधी नदी पार हो जाने पर उसने बंदर को सच्चाई बता दी – सच्चाई सुनकर बंदर ने चतुराई से काम लिया और बोला – " अरे मित्र ! मेरा कलेजा तो पेड़ की कोटर में ही रखा है " यह सुनकर मगर उसे वापस पेड़ के पास ले गया।

ಪೆಡ್ಡೆ ಪರ ಪಹುಂಚತೆ ಹಿ ಬಂದರ ಮಗರಮಚ್ಚ ಸೆ ಬೋಲಾ - " ಅರೆ ಮೂರ್ಖ ! ಇತನಾ ಹಿ ನಹಿಂ ಜಾನತಾ ಕಿ ಕಲೆಜಾ ತೊ ಅಪನೆ ಹಿಂತರ ಹಿ ಹೊತಾ ಹೆಂ ಪತ್ನಿ ಕಿ ಬಾತೊಂ ಮೆಂ ಆಕರ ಅಪನೆ ಮಿತ್ರ ಕೊ ಮಾರನೆ ಚಲಾ ತಾ ಆಜ ಸೆ ಹಮಾರಿ ಮಿತ್ರತಾ ಟೂಟ್ ಗಝೆ." ಮಗರಮಚ್ಚ ಅಪನಾ ಮೆಂ ಲಟಕಾಁ ಘರ ಚಲಾ ಗಯಾ

ಶಬ್ದಾರ್ಥ :

ಗಹರಿ = ಘನಿಷ್ಠ, ಜಿಡ = ಹಠ, ಬಢಿಯಾ =
 ಅಚ್ಚಾ, ಭಾಹಿ = ಬಢೆ ಭಾಝೆ ಕಿ ಪತ್ನಿ, ಕಲೆಜಾ
 = ಹೃದಯ, ಪಕವಾನ = ಮಿಷ್ಠಾನ, ಝಟ್ = ಜಲ್ದಿ,
 ಚತುರ = ಹೊಶಿಯಾರ, ಕೊಟರ = ಪೆಡ್ಡೆ ಕಾ ಖೊಖಲಾ
 ಭಾಗ, ಮಿತ್ರ = ದೊಸ್ತ, ಹಿಂತರ = ಅಂದರ ಮುಂಹ
 ಲಟಕಾನಾ = ನಿರಾಶ ಹೊನಾ

चतुर बंदर Summary In Kannada

ಸಾರಾಂಶ :

ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ನಡೆದ ಘಟನೆ ಇದು. ಒಂದು ಕೋತಿ ಹಾಗೂ ಮೊಸಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಗಾಢವಾದ ಸ್ನೇಹವಿತ್ತು. ನದಿ ದಡದಲ್ಲಿದ್ದ ನೇರಳೆ ಮರದ ಮೇಲೆ ಕೋತಿ ವಾಸವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮೊಸಳೆ ವಾಸವಾಗಿತ್ತು, ಮೊಸಳೆ, ಕೋತಿಯನ್ನು ತನ್ನ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸುತ್ತಾಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಅದರ ಬದಲಿಗೆ ಕೋತಿ ಮರದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಸಿಹಿ ಸಿಹಿ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಮೊಸಳೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಮೊಸಳೆ ಹಣ್ಣುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಹೆಂಡತಿಯು ಅದನ್ನು ತಿಂದು ಖುಷಿಪಟ್ಟಿತು. ಅದಕ್ಕೆ

ಹೆಂಡತಿಯು ಮೊಸಳೆಯು "ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತ ಕೋತಿ ದಿನಾ ಇಂತಹ ಸಿಹಿ ಹುಗಳನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಆದರ ಹೈದಯ ಮತ್ತಷ್ಟು ಸಿಹಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಆ ಕೋತಿಯ ಹೈದಯವನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕೆನಿಸಿದೆ". ಎಂದು ಪತಿಗೆ ಹೇಳಿತು.

ಹೆಂಡತಿ ಹರ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಮೊಸಳೆ ಮರದಬಳ್ಳಿ ಬಂದಿತು ಹಾಗೂ ಕೋತಿಯನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿತ್ತು - ಈ ದಿನ ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಅಂದರೆ ನಿನ್ನ ಅತ್ತಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ನಿನಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಕರೆದಿದ್ದಾಳೆ ಬಾ ಎಂದಿತು.

ಕೋತಿ, ತಕ್ಷಣವೇ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮೊಸಳೆಯ ಬೆನ್ನು ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿತು. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಾರಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಮೊಸಳೆ ಕೋತಿಗೆ ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಹೇಳಿತು.

ಸತ್ಯ ತಿಳಿದ ನಂತರ ಕೋತಿ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಮೊಸಳೆಗೆ ಹೇಳಿತು - ಆರೇ ಗೆಲೆಯನೇ ಎಂಥಹ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದೆ, ನಾನು ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ನನ್ನ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿರುವೆನಲ್ಲಾ ನಡಿ ಹೋಗಿ ಅತ್ತಿಗೆಗಾಗಿ ಆ ನನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ತರೋಣ ನಡಿ ಎಂದು ಮನಃ ಮರದ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು, ಮರದ ಬಳಿ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಕೋತಿ ಮರ ಏರಿತು ಹಾಗೂ ಮೊಸಳೆಗೆ ಹೇಳಿತು

"ಅರೇ ಮೂರ್ಖ ಶಿಖಾಮಣಿ, ಇಷ್ಟು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೇ, ಹೃದಯ ಯಾವಾಗಲೂ ಎದೆಯ ಒಳಗೆ ಇರುವುದೆಂದು ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೇ, ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಮಾತು ಕೇಳಿ ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ನೋಡುವೆಯಲ್ಲಾ, ಇಂದಿನಿಂದ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹ ಮುರಿದುಬಿತ್ತು" ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಮೊಸಳೆ ತನ್ನ ಸಪ್ಪಗಿನ ಮುಖ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮನೆಕಡೆ ಹೊರಟಿತು.

22. माँ का प्यार

अभ्यास

1. उत्तर लिखो :

क. माँ ने क्या - क्या सिखाया ?

उत्तर: माँ ने लिखना, उठना, चलना सब कुछ सिखायां

खा. पहली गुरु कौन हैं ?

उत्तर: पहली गुरु माँ हैं

ग. पहला गुरुकुल कौन सा है ?

उत्तर: पहला गुरुकुल घर है

घ. किसका कोई आर पार नहीं है ?

उत्तर: माँ का प्यार आर पार नहीं है।

2. ಇನ ಪಂಕ್ತಿಯೆಂ ಕೂ ಪೂರ್ಣ ಕರೂ

(ಸಂಭಾಲಾ, ಮಮತಾ, ಮೂರತ, ಓಸಕಾ).

ಕ. ಪಗ - ಪಗ ಪರ ..... ಮ್ಲೆ ನೆ.

ಖ. ಸದಾ ಬಸಿ ಹೆ ಮ್ಲೆ ಕಿ ಮೂರತ.

ಗ. ಮ್ಲೆ ಕಿ ಮಮತಾ, ಮ್ಲೆ ಕಾ ಪ್ಯಾರ.

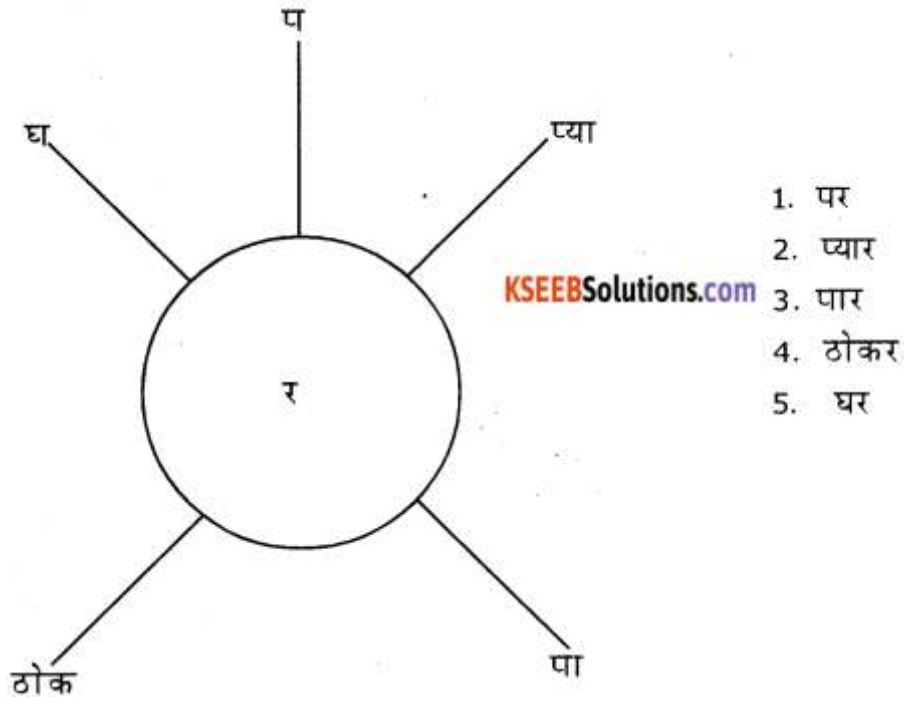
ಘ. ಓಸಕಾ ಕೂಡೆ ಆರ ನ ಪಾರೆ

3. ಶಬ್ದ ಪೂರಾ ಕರೂ :

ಓದಾಹರಣ: ಸಂಭಾಲಾ

1. ಓಗಲಿ
2. ಲಿಖನಾ
3. ಸೂರತ
4. ಸಿಖಾಯಾ
5. ಪಹಲಾ
6. ಪ್ರಕಾಶ
7. ಮಮತಾ

4. ಶಬ್ದ ಬನಾಕರ ಲಿಖೂ :

माँ का प्यार Summary In Hindi

सारांश:

कवि डॉ. टी. जी. प्रभाशंकर ' प्रेमी ' जी - " माँ का प्यार " नामक कविता में माँ की ममता को बहुत ही मार्मिकता के साथ वर्णन किये हैं मेरी माँ मुझे बचपन से लेकर अभी तक पाल - पोस कर बड़ा किया हैं वह मुझे पग पग पर संभालते हुए देख भाल कर रही हैं

माँ ने मुझे मेरी उँगली पकड़कर लिखना सिखायां
 उन्होंने मुझे ठोकर खाते हुए भी हेम्मत न हार कर
 उठना सिखायां मेरी पहली गुरु मेरी माँ हैं अपना
 घर ही पहला गुरुकुल है, यानी पाठशाला है। माँ के
 कारण हमारा जीवन प्रकाशमान हुआ है, क्यों कि
 सुख में और दुख में वह मेरे साथ में रहती हैं

माँ की ममता मयी सुन्दर मूर्ती सदा मेरे मन में
 बसा हुआ हैं इसे मैं कैसे भूल सकता माँ की ममता
 का प्यार इतना है कि उसका कोई सीमा नहीं हैं
 इतना अगाध प्रेम हम और कहीं भी देख नहीं पाते

शब्दार्थ : पोसना = पोषण करना पग पग पर =

कदम कदम पर ठोकर खाना = चोट लगना

गुरुकुल = विद्या सीखने का केन्द्र मूरत = मूर्ति

सूरत = रूप आर न पार = जिसकी कोई सीमा न

हो

माँ का प्यार Summary In Kannada

ಸಾರಾಂಶ :

ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತು ಸಾಕಿದಳು ನನ್ನ ಅಮ್ಮ ಹೆಜ್ಜೆ
ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಸಲಹಿದಳು ನನ್ನ ಅಮ್ಮ ಬೆರಳು ಹಿಡಿಸಿ
ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಿದಳು ಎಡವಿಬಿದ್ದರೂ ಎದ್ದು
ನಡೆಯುವುದರ ಕಲಿಸಿದಳು ತಾಯಿಯೇ ನನ್ನ ಮೊದಲ
ಗುರು ಮನೆಯೇ ಮೊದಲ ಪಾಠಶಾಲೆ

ನನ್ನ ಜೀವನ ಉಜ್ವಲವಾಗಿದೆ. ಅಮ್ಮನೇ ಸುಖ ಮತ್ತು
ದುಃಖದಲ್ಲಿ ಜೊತೆಗಾತಿ ಅಮ್ಮನ ನೆನಪು ಸದಾ ನನ್ನ
ಮನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದೆ. ಆಕೆಯ ಸುಂದರ ಮುಖವನ್ನು
ನಾನು ಹೇಗೆ ಮರೆಯಲಿ ತಾಯಿಯ ಮಮತೆ, ತಾಯಿಯ
ಪ್ರೀತಿ - ಅದಕ್ಕೆ ಮಿಗಿಲಾದುದು ಬೇರೇನೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ

23. अक्षर ही अक्षर

अभ्यास

1. उत्तर लिखो

क. अक्षर शब्द का आर्थ क्या है?

उत्तर: जो घट न सके या नष्ट न हो सके अक्षर शब्द का आर्थ है।

ख. भाषा की आवश्यकता किसके लिए

उत्तर: परस्पर विचार – विनिमय के लिए भाषा की आवश्यकता है।

ग. प्रारंभ में मानव आपने विचार कैसे प्रकट करता था?

उत्तर: प्रारंभ में चित्रों के माध्यम से मानव अपने विचार प्रकट करता था।

घ. मानव ने किसकी सहायता से पढ़ना – लिखना
आरंभ किया ?

उत्तर: चलने – चलते उसने भाषा को अपनाय
जिसके मूल में है अक्षर। उसने आक्षरों की सहायता
से पढ़ना – लिखाना आरंभ किया।

2. सही शब्द भरो:

क. (सूचना – फलक) पर देखो आक्षर। (पुस्तक /
सूचना – फलक)

ख. प्रारंभ में चित्रों के माध्यम से मानव
अपने विचार प्रकट करता था। (चित्रों / भावों)

ग. चलते – चलते मानव ने भाषा को अपनाया।
(भाषा / आक्षरं)

घ. आक्षरों की खोज मनुष्य की सबसे बड़ी सोच है।
(सोच / गलती)

च. ईन्हीं ..... के द्वारा पीठी - दर - पीठी ज्ञान का प्रचार - प्रसार हो रहा है। (पुस्तकों / अक्षरों)

3. वर्णमाला याद है न ? चलो, आव इन आक्षरों को क्रम में लिखो :

ओ	ए	अं	उ	इ	अ
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

अ इ उ ए ओ अं

4. तुम्हारे और तुम्हारे पाच दोस्तों के । नाम में कौन कौन से अक्षर हैं ? - सोचकर लिखो :

उदाहरण : रामू = र म

अक्षर ही अक्षर Summary In Hindi

सारांश :

इस पाठ से बच्चों को अक्षर का महत्त्व सीखने को मिलता है। आक्षर को बहुत ही महत्त्व दिया गया है। आक्षर को सही जोडने से शब्द बनता है । इस

शब्द से मनुष्य अपने भावनाओं को व्यक्त कर सकता है । बात करन और पढ़ने लिखने के लिए शब्द का सही आक्षर होना जरूरी देश और मनुष्य की आविर्ध्दी के लिए आक्षर का सही उपयोग होना चाहिए। इस दुनिया भर तरह – तरह भाषाओं का अक्षर है। इन्ही आक्षरों के द्वारा पीठी दर – पीठी ज्ञान का प्रचार – प्रसार हो रहा है।

शब्दार्थ :

सूचना – फलक

माध्यम – के द्वारा, खोजा – ढूँढ

अक्षर ही अक्षर Summary In Kannada

ಸಾರಾಂಶ :

ಈ ಪಾಠದಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅಕ್ಷರದ ಮಹತ್ವ ಕಲಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅಕ್ಷರಗಳ ಜೋಡಣೆ ಯಿಂದ ಸಹಿ ಪದಗಳ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಪದಗಳಿಂದ ಮನುಷ್ಯನು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಓದಲು, ಬರೆಯಲು ಮತ್ತು ಮಾತನಾಡಲು ಪದಗಳ ಸರಿಯಾದ ಜೋಡಣೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

ಸರಿಯಾದ ಪದಗಳ ಬಳಕೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ, ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ವಿಧ ವಿಧವಾಗ ಭಾಷೆಗಳ ಅಕ್ಷರಗಳಿವೆ. ಈ ಅಕ್ಷರಗಳ ಜ್ಞಾನ ಹಲವು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿನವರೆಗೆ ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಸಾರವಾಗುತ್ತಿದೆ.

24. गिनती

21	२१	इक्कीस	36	३६	छत्तीस
22	२२	बाईस	37	३७	सैंतीस
23	२३	तेईस	38	३८	अड़तीस
24	२४	चौबीस	39	३९	उनतालीस
25	२५	पच्चीस	40	४०	चालीस
26	२६	छब्बीस	41	४१	इकतालीस
27	२७	सत्ताईस	42	४२	बयालीस
28	२८	अट्ठाईस	43	४३	तैंतालीस
29	२९	उनतीस	44	४४	चवालीस
30	३०	तीस	45	४५	पैंतालीस
31	३१	इकतीस	46	४६	छियालीस
32	३२	बत्तीस	47	४७	सैंतालीस
33	३३	तैंतीस	48	४८	अड़तालीस
34	३४	चौँतीस	49	४९	उनचास
35	३५	पैंतीस	50	५०	पचास

KSEEB Solutions.com

೨೧	ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು	21	KSEEB Solutions.com TwentyOne	೨೧	ಇಕೀಸ
೨೨	ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು	22	Twenty Two	೨೨	ಬಾಓಸ
೨೩	ಇಪ್ಪತ್ತೂರು	23	Twenty Three	೨೩	ತೆಓಸ
೨೪	ಇಪ್ಪತ್ನಾಲ್ಕು	24	Twenty Four	೨೪	ಚೆಬೀಸ
೨೫	ಇಪ್ಪತ್ತೈದು	25	Twenty Five	೨೫	ಪಚ್ಚೀಸ
೨೬	ಇಪ್ಪತ್ತಾರು	26	Twenty Six	೨೬	ಛಬ್ಬೀಸ
೨೭	ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು	27	Twenty Seven	೨೭	ಸತ್ತಾಓಸ
೨೮	ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು	28	Twenty Eight	೨೮	ಅಡ್ಠಾಓಸ
೨೯	ಇಪ್ಪತ್ತೊಂಬತ್ತು	29	Twenty Nine	೨೯	ಒನತೀಸ
೩೦	ಮುವತ್ತು	30	Thirty	೩೦	ತೀಸ
೩೧	ಮುವತ್ತೊಂದು	31	Thirtyone	೩೧	ಇಕತೀಸ
೩೨	ಮುವತ್ತೆರಡು	32	Thirtytwo	೩೨	ಬತ್ತೀಸ
೩೩	ಮುವತ್ತೂರು	33	Thirtythree	೩೩	ತೆಂತೀಸ
೩೪	ಮುವತ್ನಾಲ್ಕು	34	Thirtyfour	೩೪	ಚೆಂತೀಸ
೩೫	ಮುವತ್ತೈದು	35	Thirtyfive	೩೫	ಪೆಂತೀಸ
೩೬	ಮುವತ್ತಾರು	36	Thirtysix	೩೬	ಛತೀಸ
೩೭	ಮುವತ್ತೇಳು	37	Thirtyseven	೩೭	ಸೆಂತೀಸ
೩೮	ಮುವತ್ತೆಂಟು	38	Thiryeight	೩೮	ಅಡತೀಸ
೩೯	ಮುವತ್ತೊಂಬತ್ತು	39	Thirtynine	೩೯	ಒನತಾಲೀಸ
೪೦	ನಲವತ್ತು	40	fourty	೪೦	ಚಾಲೀಸ
೪೧	ನಲವತ್ತೊಂದು	41	Fourtyone	೪೧	ಓಕತಾಲೀಸ
೪೨	ನಲವತ್ತೆರಡು	42	Fourtytwo	೪೨	ಬಯಾಲೀಸ
೪೩	ನಲವತ್ತೂರು	43	Fourtythree	೪೩	ತೆಂತಾಲೀಸ
೪೪	ನಲವತ್ನಾಲ್ಕು	44	Fourtyfour	೪೪	ಚವಾಲೀಸ
೪೫	ನಲವತ್ತೈದು	45	Fourtyfive	೪೫	ಪೆಂತಾಲೀಸ
೪೬	ನಲವತ್ತಾರು	46	Fourtysix	೪೬	ಛಿಯಾಲೀಸ
೪೭	ನಲವತ್ತೇಳು	47	Fourtyseven	೪೭	ಸೆಂತಾಲೀಸ
೪೮	ನಲವತ್ತೆಂಟು	48	Fourtyeight	೪೮	ಅಡತಲೀಸ
೪೯	ನಲವತ್ತೊಂಬತ್ತು	49	Fourtynine	೪೯	ಒನಚಾಸ
೫೦	ಐವತ್ತು	50	Fifty	೫೦	ಪಚಾಸ

अभ्यास

1. अंको में लिखो :

इक्कीस	21	२१
सत्ताईस	.....	.....
तीस	.....	.....
अड़तीस	.....	.....

इक्कीस	<input type="text" value="21"/>	<input type="text" value="२१"/>
सत्ताईस	<input type="text" value="27"/>	<input type="text" value="२७"/>
तीस	<input type="text" value="30"/>	<input type="text" value="३०"/>
अड़तीस	<input type="text" value="38"/>	<input type="text" value="३८"/>

2. शब्दों में लिखो :

24	२४	चौबीस
35	३५	.....
46	४६	.....
49	४९	.....

24	२४	चौबीस
35	३५	पैंतीस
46	४६	छियालीस
49	४९	उनचास

3. पढ़े और लिखो :

25	२५	पच्चीस
29	.....	.....
37	.....	.....
41	.....	.....
44	.....	.....

25	२५	पच्चीस
29	२९	उनतीस
37	३७	सैंतीस
41	४१	ईकतालीस
44	४४	चवालीस

4. अंक और शब्द भरो :

21	KSEEB Solutions.com		छब्बीस
33		30	अड़तीस
27		४६	
	४९	24	
39		४८	
		३७	
		45	बत्तीस
	३१		पचास
	४०		२८
	२५		इकतालीस
36		48	
42		२२	

ಅಂಗ್ರೇಜಿ ಅಂಕ	ಹಿಂದಿ ಅಂಕ	ಶಬ್ದಂ ಮೆ
21	೨೧	ಇಕ್ವೀಸ
33	೩೩	ತೆಂತೀಸ
27	೨೭	ಸತ್ತಾಝೆಸ
47	೪೭	ಸೆಂತಾಲೀಸ
49	೪೯	ಁನಚಾಸ
39	೩೯	ಁಢ್ತಾಲೀಸ
34	೩೪	ಪೆಂತೀಸ
23	೨೩	ತೆಝೆಸ
31	೩೧	ಇಕತೀಸ
40	೪೦	ಚಾಲೀಸ
24	೨೪	ಬಾಝೆಸ
36	೩೬	ಛತೀಸ
42	೪೨	ಬಯಾಲೀಸ

ಅಂಗ್ರೇಜಿ ಅಂಕ	ಹಿಂದಿ ಅಂಕ	ಶಬ್ದಂ ಮೆ
26	೨೬	ಛಬ್ಬೀಸ
30	೩೦	ತೀಸ
38	೩೮	ಅಡತೀಸ
46	೪೬	ಛಿಯಾಲೀಸ
34	೩೪	ಛೆಂತೀಸ
24	೨೪	ಛೆಬ್ಬೀಸ
43	೪೩	ತೆಂತಾಲೀಸ
37	೩೭	ಸೆಂತೀಸ
32	೩೨	ಬತ್ತೀಸ
45	೪೫	ಪೆಂತಾಲೀಸ
50	೫೦	ಪಚಾಸ
41	೪೧	ಇಕತಾಲೀಸ
48	೪೮	ಅಡತಲೀಸ
22	೨೨	ಬಾಝೆಸ

25. वनमहोत्सव

1. इनके उत्तर लिखा :

क. स्कूल में कौन - सा उत्सव मनाया जा रहा था?

उत्तर: स्कूल में वनमहोत्सव मनाया जा रहा था

ख. विश्व पर्यावरण दिवस किस तारीख को मनाया जाता है?

उत्तर: जून विश्व पर्यावरण दिवस मनाया जाता है।

ग. लता और गीता ने क्या कहा ?

उत्तर: लता और गीता ने कहा कि - हम उनके चारों तरफ तारों की बाड़ लगायेंगी।

घ. विश्व पर्यावरण दिवस क्यों मनाया जाता है?

उत्तर: पर्यावरण के प्रति जागृति लाने के लिए यह दिवस मनाया जाता है।

ङ. सबसे पहले किनसे पेड़ लगवाया गया ?

उत्तर: सबसे पहले मुख्याध्यापक से पेड़ लगवाया गया

ಚ. ಪೆಡ್ಡು ಲಗಾನೆ ಸೆ ಕುಡು - ಕುಡು ಲುಡು ಹೆ

ಁತುತರ: ಪೆಡ್ಡು ಲಗಾನೆ ಸೆ ಖುತು ಸುರೆ ಲುಡು ಹುತೆ ಹೆ ಁಸೆ - ಪೆಡ್ಡು ಸೆ ಹುಡು ಫುಣವುಡು ಢುಲತು ಹೆ ಕು ವ ಹುತು ಹೆ ಶುಡ್ಡು ಹವು ಢುಲತು ಹೆ ಪೆಡು ಸೆ ಁಡುಡು ಢುಲತು ಹೆ ಢುಕುನ ಖನುನು ಕೆ ಲುಁ ಲಕಡು ಢುಲತು ಹೆ

ಁ. ರುಡು ಢು ಗುರು ಁು ಸೆ ಕುಡು ಕುಡು ?

ಁತುತರ: ರುಡು ಢು ಗುರು ಁು ಸೆ ಕುಡು ಕು -" ಢೆ ಹರ ಸುಲ ಅಪನು ಁನುಡು ಢುನ ಁಕು ಪೆಡ್ಡು ಲಗುಕುರ ಢುನುಡುಡು"

2. ಕುಷುಟಕ ಢೆ ಸುಹು ಁು ಗಲತ ಲುಡು :

ಕ. ಹುಡು ಪಡ್ಡು ಢುಹೆ ಕುಡುನು ಁುಡುಁ - ಸುಹು

ಖ. ಪೆಡ್ಡು ಸೆ ಹುನು ಹುತು ಹೆ - ಗಲತ

ಗ. ಪೆಡ್ಡು ಸೆ ಁಡುಡು ಢುಲತು ಹೆ - ಸುಹು

ಘ. ಪೆಡ್ಡು ಸೆ ಅಡುಕು ವರ್ಷು ಹುತು ಹೆ - ಸುಹು

3. ಁುತುರಲು ಕು ಢುಡು ಁುರ ಪೆಡ್ಡು ಕೆ ಢುಡು ಲುಡು:

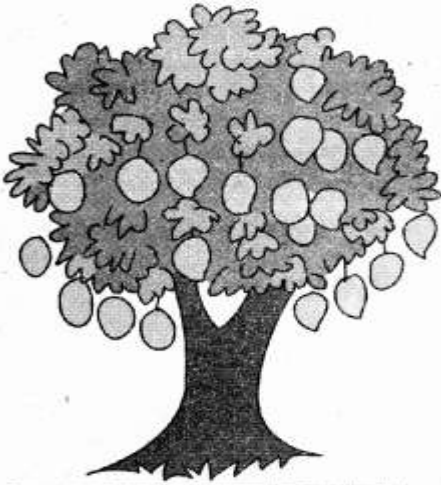

बरगद का पेड
KSEEB Solutions.com

आम का पेड

नारियल का पेड

खेला का पेड

वनमहोत्सव Summary In Hindi

सारांश :

प्रस्तुत गद्य भाग नाटक के रूप में है। इस गद्य भाग का सारांश यह है कि – गुरु जी छात्रों से कहते हैं कि – आज स्कूल में वनमहोत्सव मनाएँगे वे यह भी समझाते हैं कि वनमहोत्सव क्यों मनाना चाहिए? उससे क्या लाभ? आदि प्रश्नों का समाधान भी दिया।

गुरु जी कहने लगे कि वर्ष के दिनों में पौधे लगाने से वे सुखते नहीं, बल्की जल्दी बढ़ते हुए पेड़ बन जाएँगे ज्यादा पेड़ लगाने से अच्छा वर्ष होती है' पौधों को लगाने के बाद हम रोज उसकी चारों तरफ बाड़ बनाकर उन पौधों को पानी डालना चाहिए वनमहोत्सव कार्यक्रम का आरंभ – मुख्याध्यापक पौधा लगाने के साथ हुआ इसके बाद सभी

अध्यापक गण तथा छात्र पौधों कां लगाए और उन पौधों को पानी भी दिया गुरुजी, पेड़ लगाने से और लाभ के बारे में बताने लगे कि – पेड़ों से हमें प्राणवायु मिलती हैं पेड़ों से वर्ण होती हैं हमें शुद्ध हवा मिलती हैं पेड़ों से छाया मिलती है। इन्हीं पेड़ों से मकान बनाने के लिए लकड़ी भी मिलती हैं इन बातों को सुन कर राजीव ने कहा कि – वह हर साल अपना जन्म दिन एक पौधा लगाकर मनाएगा गुरु जी सलाह दी कि – “सभी ऐसा ही करेंगे तो यह धरती हरी – भरी हो जाएगी

शब्दार्थ:

चन = जंगल, महोत्सव = बड़ा उत्सव, बाड़ = घेरा,
ओर = तरफ, प्राणवायु = अक्सिजन

वनमहोत्सव Summary In Kannada

ಸಾರಾಂಶ:

ಗುರುಗಳು : ಮಕ್ಕಳೇ, ಇಂದು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವನಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರಮೇಶ : ಗುರುಗಳೇ, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ವನಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಏಕೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ?

ಗುರುಗಳು : ನೀಯ ರಮೇಶ, ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದರಿಂದ ಇದು ಒಣಗುವುದಿಲ್ಲ, ಇದನ್ನು ಳಿದ. ಕಳ್ಳ ಇದೆ ನಾಡು ಉಳೆ ಧಕ್ಕೆ ವನಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತೇವೆ,

ಆಸಾ : ಗುರುಗಳೇ, ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಭವೆನು ?

ಗುರುಗಳು : ಆಶಾ, ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಕಾಣೆ : ಸಾಗಾದರೆ ಒಳ ಂ ರಜೆ;ರ್ಕ

ಕುಳ: 0ಯಾಗಿ ಕೇಳಿದೆ. ನಾನು ಮುದ್ರಣಗಳನ್ನು, ಓದು ಉಳಿ ಚೆ63, ಅದರ ಶತ ಪಾತಿ ಮಾಡಬೇಕು ಹಾಗೆ ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ನೀರು ಕಟೆಕು... ರಹೀಮ್ ಹಾಗೂ : ಕವಿಗಳೆ, ನನ್ನ ಇಂಡಿತವಾಗಿ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಪಡುತ್ತೇವೆ,

ಒಣ ಮತ್ತು ಗೀತಾ : ನಾವು ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಸಾತಿ ಕಟೆಕ್ಕಿವೆ. 28 ಕೆಜಿ : ಗುರುಗಳೇ, ನಾನು ದಿಷ ಡಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ, ಗುರುಗಳು ದ ಮಗಳ ಮ.ಶ 8:ಳಿ ನನಗೆ ಬಹಳ

ಸಂತೋಷವಾಯಿತು, ಬನ್ನಿ, ತೋಗಗ
ಮುಖೇಖ್ಯಾಧುಯರಿಂದ ಒಂದು ಗಿಡವನ್ನು ನೆಡೆಸೋಣ.

ಎಲ್ಲರೂ: ಹೌದು ಗುರುಗಳೇ ನಾವು ಎಲ್ಲರೂ
ಒಂದೊಂದು ತಗಳನ್ನು, ಸೇವಿಸಿ, ನೀರು ಹಾಕಿ
ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಬಸಂತಿ: ಗುರುಗಳೇ, ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದರಿಂದ
ಆಗುವ ಲಾಭವೆಷ್ಟು ?

ಗುರುಗಳು: ಬಸಂತಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೇ ಕೇಳಿದೆ,
ಮರಗಳನ್ನು ಇವು ಬೆಳೆಸುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಪರ್ಣ
ನಾಯು ಅಂದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಆಮ್ಲಜನಕ ದೊರಕುತ್ತದೆ.
ಹೆಚ್ಚು ಮರಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು
ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತದೆ. ನಮಗೆ ಕುಡ ಇಲ್ಲಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ.
ವುರಗಳಿಂದ ನರಳು ಸಿಗುವುದು. ಇಂಥಹ
ಮರಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ ನಮಗೆ ಮನೆ ಕಟ್ಟಲು ಮಲ
ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಎಲ್ಲರೂ: ಗುರುಗಳೇ, ನಾವು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ನಾವು
ವನಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸೋ

ರಾಜನ : ಗುರುಗಳೇ, ನಾನು ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸಸ್ಯ
ಜನ್ಮದಿನದಂದು ಒಂದು ಗಿಡ ನೆಟ್ಟು ತನಿಸುವೆ.

ಗುರುಗಳು : ಮಕ್ಕಳೇ ನಿವಲ್ಲರೂ ಈ ರೀತಿ
ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಭೂಮಿ ಹಚ್ಚ ಹಸಿ